

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— „
Pe 3 luni . . . 7— „
Pe o lună . . . 2-40 „

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi N-rul 11a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis co-fă șirul 20 fil.

Manuscriptele nu se înapoiază.

Vlaicu vine la Arad.

Arad, 2 Iulie.

Dela meetingul de aviație din Viena, care a bătut recordul în multe privințe, ne-am ales din nou cu o experiență: presa ungurească, această presă care a bătut și ea recordul perfidiei, s'a înfășurat iarăși într-o muțenie elocventă.

E vorba de prestațiunile uimitoare de care a dat probe genialul nostru aviator, Vlaicu. Pe când toată presa mondială, în frunte cu marele ziar „*Neue Freie Presse*”, aducea rapoarte detaliate și sincere despre aviatorul nostru, presa ungurească tăcea într'un mod foarte semnificativ: o dureau aplauzele secrete de Vlaicu pe câmpiile dela Aspern! Unele ziare ungurești, dacă și nu tăceau cu totul despre sborurile lui Vlaicu, îl luau în zeflemea, crezând că în modul acesta vor smulge laurii de pe fruntea eroului nostru admirat de o lume întreagă.

O dureau pe presa ungurească nu numai aplauzele publicului vienez destinate lui Vlaicu, ci și faptul că la acest concurs aviatic, fără păreche pân' acum, n'a luat parte nici un ungar. Cine li-i de vină că unii din aviatorii lor sau ridicat numai de o șchioapă dela pământ, iar alții și-au lovit aeroplanelor de toate hornurile fabricelor? Cine li-i de vină că din „marea și geniala națiune” ungurească n'a răsărit nici un om care să fie în stare să se măsoare cu cei mai temuți sburători de pe lume, cu francezii? Probabil că și aici tot „agitatorii” sunt cei vinovați...

Am înțelege tăcerea presei maghiare, dacă Vlaicu ar fi un simplu pilot ca rusul Semenenco, care a concurat fără să se distingă; așa însă, dat fiind că invenția lui Vlaicu a atras asupra sa atenția tuturor specialiștilor, și că unele din sborurile lui Vlaicu au fost neîntrecute de nime, nici chiar de francezi, tăcerea ziarelor maghiare vorbește dela sine: îi înăbușă ura și mânia!

Hic Rhodus, hic salta! La ultimele jocuri olimpice din Stockholm, la cari Ungurii au trimis foarte mulți reprezentanți, și la meetingul aviatic din Viena, jandarmul ungar nu avea nici o putere, acolo nu putea fi nime premiat pe simplul motiv că-i strănepot de-al lui Tuhutum; acolo trebuiau probe de genialitate, de curaj și de supremă îndrăzneală. Ei n'au dat astfel de probe și nu vor da încă multă vreme.

La Blaj și-au bătut joc de sborurile lui Vlaicu, scriind enormități ne mai auzite. Când a sburat însă la Viena au tăcut. Presa străină, mai ales însă „*Neue Freie Presse*” a fost de-o obiectivitate rară. Iată în ce termeni se exprimă d. e. despre aterizarea silită: „*Primele încercări (ale altor aviatori) nu reușiră. Bătiat a aterizat, însă a trecut peste marginile impuse; așisderea și rusul Semenenco și Mandelli. În sfârșit a succed această bravură, în mijlocul aplauzelor publicului, francezului Molla, românului Vlaicu, care a rezolvit tema admirabil, și celebrului Garros, care s'a oprit cel mai aproape de centru, luând primul premiu. Tânărul și extraordinar de talentatul român Vlaicu, care nu-i numai un pilot strălucit, ci și un constructor genial care zboară*

cu aparatul său propriu, a sburat câțiva centimetri mai departe decât Garros.”

Față de aceste elogi meritate și față de patru premii în sumă de 7500 cor. pe cari le-a luat Vlaicu în cele trei zile, poate presa ungurească să persiste mai departe în mutismul ei, destul de elocvent de altfel: neamul nostru, și în primul rând Vlaicu, e satisfăcut pe deplin.

Vlaicu vrea însă să desmintă clevetirile presei maghiare! Încărcat de lauri și cu o experiență mai bogată, după ce prin sborurile-măiestrite dela Viena s'a pus alături cu cei mai celebri aviatori din lume, el a hotărât ca în timpul cel mai scurt, probabil Duminică viitoare, să sboare aici la Arad. Vrea ca în fața românilor și a străinilor de aici să facă să triumfeze geniul românesc, să ridice prestigiul neamului românesc desconsiderat de hegemonii lui, să ridice moralul nostru și încrederea în noi înșine!

In ziua în care va sbura Vlaicu la Arad trebuie să înscenăm un adevărat pelerinaj! Preoții și învățătorii din jurul orașului să pue în mișcare masele poporului! Să venim cu toții să asistăm la cele mai nouă prestațiuni ale geniului omenesc și românesc! Din însuflețirea sfântă ce ne va cuprinde în fața celui mai grandios spectacol al timpurilor moderne, să ne împărtășim cu toții, ca din sfânta cuminicătură! Să ducă tot natul vestea îmbucurătoare prin cele mai depărtate sate, că suntem un neam ales, un neam vrednic de a fi pus alături cu cele mai mari națiuni ale lumii! Participarea noastră numeroasă va fi cea mai impozantă și mai demnă demonstrație!!

Nicușor *).

De Ioan Al. Brătescu-Voinesti.

Copiiilor mei.

La marginea dinspre mieznoapte a orașului, pe malul iazului, e o grădină frumoasă în care sunt patru clădiri mari: a tribunalului, a prefecturii, a judecătoriei, și a casieriei; restul grădinii e numai tufișuri dese de lemn cănesc, de bătachină și de rugi, în care primăvara cântă privighetorile de e o frumusețe. Chiar pe marginea malului e o movilă pe care când te-i sui, ai înaintea ochilor o minune de tablou. Aici sub mal, iazul umbrit de sălcii și de anini cu o moară vorbărească; mai departe valea verde a Ialomitei, închisă în fund de dealurile viilor, pe culmea căroră stă strajă mănăstirea; iar mai în fund, topită în aburi albastrii, toată coama munților dela Piatra-Craiului până în Penteleu; în tot o priveliște frumoasă, de par'că ți-se primenește sufletul uitându-te la ea.

Prin grădina asta e drumul lui conu Mișu, care șade alături, când e să iasă în oraș.

Cum trecea într-o zi din primăvara trecută, s'a oprit să asculte o privighetoare, care cânta de răsuna grădina; și fiindcă tufișul în care cânta era chiar alături, s'a aplecat să încerce:

n'o putea-o zări? Când, ce să văză? Jos în tufiș un băețș. Cu degetul arătător dela mâna dreaptă peste buzele țuguite, îi făcea semn să tacă, iar cu cel dela mâna stângă îi arăta privighetoarea. Aplecându-se mai mult, o văzu...

Și a stat așa de multă vreme, neputându-se sătura de a o privi și neștiind ce să privească mai cu drag, pasărea mică și neînsemnată care scotea sunete atât de puternice și de măestre din gugușca ei care se vedea săltând, ori fericea fără seamăn care zâmbea pe toată fața copilului?

Il mai văzuse el de câteva ori p'aci prin grădină jucându-se cu alți copii de seama lui, dar niciodată nu-l privise cu luare aminte. Acolo, un broscoiu de băețș slăbuț, cu părul cănepiu, încurcat ca un caer și cu pantalonii în vine, cârpiți în zece locuri. Acum pentru întâia oară vedea ce ochi negri, catifelati și dulci avea.

La o mișcare nedibace pasărea sbură și lui conu Mișu îi părea grozav de rău, crezând că s'o mânăni copilul; — dar acesta ieși din tufiș și privindu-l drept, cu seriozitatea adorabil de hazlie a copiilor:

— Nu fațe nimic. Vine îndărăt. Asta e a mea. A fost și poimâne.

— Ce spui, mă? A fost și poimâne?

— Da, a văzut-o și Lenuța.

— Care Lenuța?

— Lenuța, sora mea...

Și clătănând din cap:

— Da' lu Vasilică nu i-o arăt.

— Care Vasilică?

— Vasilică a lu neșea Dumitru dela zudecătorie.

— Și de ce nu i-o arăți și lui?

— Că fincă dă cu pietre.

— Bravo! să nu i-o arăți.

— Tt!

— Dar pe tine cum te chiamă?

— Nicușor a lu Ioniță, odăiasu dela casierie și sunt de sase ani.

— Ce vorbești, domnule!!? Păi bine, tu poate că vrei și doi bani, să ți cumperi covrigi.

Nicușor răspunde cu umărul drept, săltându-l în sus. Și conu Mișu, rîzând cu mulțămire, scoate și-i întinde doi bani. Copilul luându-i zice: „săru' mâna” și pleacă grăbit, ținându-se cu o mână de brățnarii pantalonilor prea largi; dar după câțiva pași se întoarce să-l întrebe serios dacă la spițerie se vinde ouă de furnică.

— Ce să faci, mă, cu ouă de furnică?

— Mi-a spus mamica mea așa: că le plăte la privighetori și vreau să pui pe zos la a mea...

Are și conu Mișu trei îngerași de copii dela care aude în fiecare zi fel de fel de nostimade copilărești, dar asta i-s'a părut atât de dragă-lasă, încât a luat pe băețșul odăiasului în brațe și l-a sărutat, pe amândoi obraji; pe urmă rușinat par'că de înduioșarea lui, l-a lăsat și l-a scuipat:

— Ptiu! Marș d'aici, potae mică!...

Din ziua aia datează prietenia lui conu Mișu

* Din volumul „Intunerie și Lumină”, apărut de curând la Iași. Editura „Vieții Românești”.

Un ziarist francez despre Românii din Ungaria.

Unul dintre cei mai populari ziariști francezi, d. Ludovic Nandeau, chemat să reprezinte presa franceză la serbările dela Praga, publică în „Le Journal” din 29 Iunie s. n. un articol foarte interesant asupra conglomeratului de naționalități din imperiul austro-ungar. Dl Ludovic Nandeau, luând ca început serbările de gimnastică ale boemilor, în cari dsa nu vede altceva decât un pretext al slavilor din monarhia habsburgică de a-și afirma din ce în ce mai energie naționalitatea — dl Ludovic Nandeau, spunem, vorbește cu acest prilej de mai mult sau mai puțin rezistentă pe care o opun diferitele naționalități din Austro-Ungaria, veleităților de nimicire a naționalităților lor.

De românii din Ungaria, dl Nandeau se ocupă în mod special. Publicistul francez pomenește de curata origină latină a acestui neam, de împotrivirea pe care o opune el tendințelor de maghiarizare și, mai ales, de favorabila lor situațiune geografică, românii formând o masă compactă, cea mai compactă poate dintre naționalitățile componând imperiul austro-ungar.

Cu prilejul acesta ținem să amintim că în anul acesta, presa franceză a arătat un interes mai viu ca ori când în chestia naționalităților din imperiul Maj. Sale Frantz Josef.

Propaganda opoziției maghiare. Duminecă și Luni opoziția maghiară întovărășită a organizat în mai multe puncte ungurești ale țării adunări publice. La Seghedin și Sabadca a vorbit, și contele Apponyi, arătând înc'odată că toate legile înfăptuite de guvern cu ajutorul contelui Tisza sunt lipsite de temeiul legalității. A pus în perspectivă aceiaș desnădăjduită opoziție pentru la toamnă.

În Seghedin, unul dintre ascultători l-a întrerupt pe Apponyi cu strigătul „trăiască republica”. Apponyi a protestat imediat, declarând că opoziția n'are alt scop decât se readucă lucrurile în alvia constituțională de mai nainte. Biet dinasticism unguresc!

Congresul euharistic internațional din Viena.

Primum următoarele: BCU Cluj /

Cuvântul nostru se îndreaptă către clerul și poporul provinciei mitropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș.

Se știe că în zilele 12—15 Septembrie n. a. c. se va ținea la Viena *congresul euharistic mondial*.

Toate popoarele lumii își vor avea reprezentanții lor acolo. Omagiul tuturor națiunilor

se va depune la picioarele Dumnezeului euharistic. Va fi o priveriște a lumii întregi, a oamenilor și a îngerilor. În semnul sacramentului iubirii se vor îmbrățișa fii neamurilor din cele cinci continente ale pământului.

Orașul împărătesc al Vienei va deschide largi porțile sale, pentru nenumărații oaspeți, cari vor merge de pretutindena cu acel prilej acolo. — În acele zile, Viena va oferi vizitatorilor săi prilej de a vedea și de a gusta manifestații religioase, științifice, culturale, artistice și distractive, ca nici odată și ca nicăierea până acuma.

Suntem de credință, că noi românii nu putem și nu ne este iertat să lipsim dela aceasta întâlnire a tuturor neamurilor. În special, orașul împărătesc al Vienei, orașul lui Lueger, orașul în care au pulzat pururea cele mai calde simpatii pentru neamul românesc, trebuie să ne atragă și pe noi. *Interesele bisericii și neamului nostru* reclamă imperios participarea noastră la congresul euharistic, pentru că să ne afirmăm și acolo, și în aceste zile, mai ales, ca români și credincioși credinții noastre.

Pe temeiul acestor motive superioare, glasul nostru se îndreaptă către clerul și poporul provinciei mitropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș, îndemnând la participare cât mai numeroasă la congresul amintit.

Plan de participare.

1. Biserica noastră trebuie să se prezinte în cadrele congresului în *secție deosebită și independentă de ori ce altă grupare bisericească și națională*.

2. Subscrișii ne angajăm mai întâi cu aranjarea părții intelectuale: conferențe, discuții etc., precum se obicinuieste acest lucru la toate congresele de seamă.

3. Vom îngriji apoi ca biserica noastră, resp. secția ei să își aibă rolul și locul său în cadrele tuturor acțiunilor solemne și a festivităților de seamă, luate în programul general al congresului. *Programul detaliat al secției românești se va comunica la timpul său.*

4. Subscrișii luăm în sfârșit asupra-ne sarcina de a îngriji și partea excursionară a participării, adică călătoria și găzduirea, pe timpul zilelor congresului.

5. *Preliminar de cheltuieli:*

a) Fiecare participant trebuie să aibă bilet de

participare la congres. Acesta poate fi de 10 cor., (îndreptățește la participare la toate ședințele și la toate publicațiile congresului), de 6 cor., (îndreptățește la participare la toate ședințele și festivitățile), de 1 cor., (îndreptățește la participare în procesiunea solemnă).

b) Pe baza biletului de participare se extradă fiecărui participant legitimație pentru reducere la călătoria pe tren, dela locul plecării până în Viena și înapoi.

c) În calcul aproximativ călătoria dela Budapesta la Viena și înapoi (tour-retour) costă: accelerat, clasa II. 15 cor. 40 fil., personal, clasa II. 10 cor. 50 fil., clasa III. 4 cor. 85 fil.

d) Locul de concentrare a participanților ar fi Budapesta.

e) Cheltuielile pe timpul petrecerii în Viena se pot socoti aproximativ 40 cor. pe 4 zile (10 cor. pe zi).

Publicând acest apel și prospect al participării bisericii noastre gr.-catolice la congresul euharistic în Viena, Vă rugăm să-l cetiți și să-l comunicați cu toți acei *intelectuali și țărani*, credincioși ai D-Voastre, despre cari puteți presupune, că ar fi aplicați a se alătura secției românești la congresul euharistic. Subliniăm cuvântul *țărani*, pentru că după scrisoarea secretarului general al congresului, participarea țăranilor noștri în frumosul costum național, este *foarte de dorit*. Despre rezultat Vă rugăm să ne înștiințați cu posibilă urgență, cel mult până în 8 Iulie s. n. la adresa pâr. dr. Ales. Rusu, profesor în Blaj—Balázsfalva, pentru că din bună vreme să putem lua măsurile convenite pentru anunțarea și găzduirea participanților noștri, precum și pentru procurarea biletelor și legitimațiilor convenite.

Atârnă și dela însuflețirea și zelul D-Voastre, ca biserica și neamul nostru să se afirme în chip vrednic, în adunarea a toată lumea dela Viena. Cerem concursul D-Voastre intelectual și moral pentru reușita acestui gând.

Blaj, în 23 Iunie n. 1912.

Dr. Ioan Sâmpălean, Ștefan Roșian, dr. Victor Macaveiu, dr. A. Nicolescu, dr. A. Rusu.

P. S. De sine se înțelege, că arhieriei noastre vor fi și ei de față.

cu Nicușor; e! dar negreșit prietenia care poate să mijlocească între un boer mare și copilul unni odăiaș. Din vreme în vreme, când îl vede prin grădină, îl strigă: „pst! mă hoțule, vino'ncoa!” și-i dă câte un ban, cum dă și Lenuții pe care acum o cunoaște și o întâlnește mai în fiecare zi, venind din târg, încărcată cu o dublă de pâine și cu un clondir, pe care de-abia le duce. Cunoaște acum și pe părinții lui Nicușor; tatăl, unu gros, negru, pârros, cu o mutră aspră, în care numai roșata vârfului nasului pune o pată mai veselă; muma, slabă, ofilită, prăfurie și totuși plăcută pentru blândețea ochilor...

Negreșit, Nicușor nu e primit în curtea lui conu Mișu să se joace cu copiii lui și cu musafirii lor, dar se uită și el din grădina prefecturii pe crăpăturile ulucilor; și tot încercând crăpăturile a dat peste câteva prin care poate vedea tot raiul din curțile boerului. Așa, printr'una se văd ronturile de flori frumoase și locul unde joacă copiii croket; printr'alta se vedea terasa îmbrăcată în flori albastre, unde mânâncă boerii vara; prin a treia, căprioara cu țarcul ei; iar prin a dela capul din fund al ulucilor, grădina de poame, curtea paserilor și doi câni mari legați în lanțuri pe sârma...

Frumos Crăciun o să fie! A nins două zile din Crivăț și acum în ajun s'a schimbat vântul; suflă Austrul subțind norii printre care încep să se ivească stelele și aducând cu el un ger de te taie.

La curtea caselor lui conu Mișu e zarvă mare. Pe porțile deschise larg nu mai conțin sâniile încărcate de musafiri. E pom de Crăciun la care sunt poftiți copiii tuturor prietenilor. În mijlocul salonului încăpător, care ține dela intrare până la terasa din fund, e așezat bradul împodobit de ția ochii. Cucoanele se învârtesc de colo până colo rînduind lucrurile la locul lor. Copiii nerăbdători așteaptă în odaia din dreapta semnalul când vor putea intra. Să aștepte, că nu e încă gata. Mai sunt de așezat jucăriile pe meșcioara din jurul bradului și de pus la fiecare teanc de jucării câte o carte de vizită cu numele copilului căruia i-se cuvine; și nici conu Mișu n'a sosit încă dela club cu bărbății, ca să se bucure de bucuria copiilor...

În vremea asta, alături, la casierie, e un sufileț stingher, care se sbate și se frământă... Mama e Jusă la cucoana casierului să ajute la gătit și la scuturat — și a luat și pe Lenuța cu ea; tatăl e dus la cărciuimă... iar el stă singur în gangul casieriei muncit de gânduri... A văzut azi dimineață pe un om din curtea boerească, ducând la spinare un brad mare, mare... pe urmă băieți dela cofetărie cu țavi și alt băiat dela librărie încărcat cu fel de fel de cutii... Și el știe ce însemnează asta. Anul trecut, când l-a durut în gât l-a dus mă-sa la spițerie și atunci prin ușa întredeschisă a zărit o clipă în odaia de alături, cu ochii lui împăenjeniti de friguri, un brad frumos îmbrăcat în... dar a închis spițerul ușa... și era ziua, lumânăricile nu erau aprinse și mă-

mica i-a spus așa: că seara e mai frumos când se aprind lumânăricile... Toți copiii ăștia cari trec în săniile, acolo se duc, să vază pomul de Crăciun... pomul de Crăciun!... Și nici prin crăpăturile ulucilor nu poate să se uite, că e zăpada până la gât... E! dar dacă ar vrea conu Mișu... Te, conu Mișu nu e om bun. Ba e bun. Nu-i dă lui întodeuna câte un ban? Adineeauri a trecut în târg și nu s'a întors încă acasă... Dacă i-ar ieși înainte și l-ar ruga să-i arăte și lui pomul de Crăciun, — numai nițel, — nițel de tot...

Cât e de mică inimioara lui, s'a despărțit acum în două. Jumătate îl îmbrînțește înainte: „încearcă, conu Mișu e om bun; poate te duce să vezi pomul... pomul!” iar cealaltă îl trage înapoi: „fugi d'acolo, nu se poate... nu se poate...”

Se aud săniile venind dinspre târg... Uite-le, cotesc la colț și în bătaia lămpii electrice dela răspântie Nicușor recunoaște pe conu Mișu și-l aude rîzând cu poftă. Repede o ia la fugă să-i iasă înainte. Cine știe? poate chiar fără să-i spue nimic, văzându-l, o să-l ia să i-l arăte, că e om bun. A ajuns! Aci e altă cotitură. „Hei! la o parte!” strigă birjarul degeaba; iar conu Mișu eșind pe jumătate din sanie și văzând copilul în drum:

— În drum hai? Drace împelițat! Să te calce sania. Marș acasă!

Și săniile trec... E noapte... nu se pot vedea lacrimile care au năpădit în ochisorii negri, catifelati, dulci ca o mângăere...

Militare.

Două doctrine de luptă *).

De Lt. Colonel Montaigne.

Lupta germană pare a fi condusă dela început până la sfârșit de o voință neinduplecată, care vrea să se ferească de slăbiciunile individuale. Ea prezintă astfel un fel de rigiditate ce contratează cu mlădierea, fluiditatea luptei franceze.

Francezii să înainteze prin ajutorul manevrei și terenului; germanii pretind să asigure mișcarea înainte prin puterea focului și moralul trupei.

Noi avem fără îndoială în Franța multă încredere în însușirile înăscute ale rasei. De aceea n'am părăsit încă lupta inițiativelor individuale. Dar trebuie să recunoaștem că lupta fărămăjită cere un sentiment de acțiune mai viu, o voință mai hotărâtă — scurt, mai multe virtuți războinice — decât să cer luptei germane.

Să comparăm:

O doctrină a războiului valorează mai mult prin fermentul de acțiune ce-i cuprinde, decât prin sentimentul de acțiune din care s'a născut, și pe care îl răspădește. Și acțiunea nu poate fi intensă, și voința nu poate fi hotărâtă, decât cu condițiunea să aibă înaintea lor un scop clar, foarte curat și adevărat, de un adevăr recunoscut și privit de toți.

Dintr'o definiție justă iese doctrina adevărată, după cum din bob ese spicul.

Germanii zic: „Lupta are scopul distrugerii complete, nimicirii adversarului”.

Și francezii zic: „Lupta are scopul să sfărâme prin forță voința adversarului și să-i impună pe a sa”.

Simptomul e caracteristic: cuvinte diferite, ideie diferită, acțiune diferită.

Lupta germană dela cel dintâi gest până la cel din urmă, e frământată de ideea de a lupta de voința de a distruge.

Patrula germană ia sabia în mână, și aleargă după orice patrulă dușmană pe care o întâlnește.

Comandantul suprem, când pune armata în mișcare, merge contra dușmanului și se bate; după împrejurările ce se ivesc, merge fie la avantgardă, fie la primele eșaloane, și conduce lupta. Știrile ce le primește, recunoașterile ce

* Din volumul cariera militară, ce va apare în curând.

le face, au drept scop nu să-i procure motive de luptă, ci să-i adune material pentru concepția și execuția manevrei.

Linia, pe care o aruncă înaintea frontului dușman, este o linie de distrugere, care merge, strânsă, rigidă, neimpăcată, dintr'o poziție de distrugere într'alta, zdrobind inamicul sub focurile puternice ale trupei.

Manevra decisivă ținteste învăluirea, adică își propune să taie orice drum de scăpare al adversarului, ca să-i asigure distrugerea completă.

Nu-și oprește deloc rezervă pentru retragere; o angajază hotărât pentru victorie.

Și pentru încununarea izbândeii, e urmărirea aprigă, furioasă, neimpăcată, ce nu mai ține seamă de oamenii cari cad de oboseală, întocmai după cum lupta n'a ținut seamă de oamenii cari cădeau sub gloanțele dușmane.

Și unde cavaleristul german taie cu sabia, al nostru umblă cu șiretlicuri.

Unde generalul german, hotărât de multă vreme, luptă, al nostru socotește și calculează, îngrijorat să-și angajeze libertatea de acțiune..., libertatea sa de acțiune ca să nu lupte!

Pe când soldatul german merge drept la țintă și distruge, al nostru rătăcește în culori topografice și face defilment;

Pe când hotărârea germană, năzuind spre nimicire, taie căile de retragere, „sfortarea de căpetenie” a noastră, căutând atacuri ușoare, e să găsim puncte deja atacate sau trupe slăbite, și să ne ostenim a ne furișa în poziția dușmană;

Și pe când urmărirea germană după ce a rupt orice dig, prăvălește loviturile, nepermițând inamicului să o ia la fugă, și-l constrânge să se rostogolească până la înfrângere, până la învălmășală, urmărirea franceză caută trupe proaspete, așteaptă să lupte după ce mai întâi a răsuflat, a respirat — și răsuflă și răspiră... încât îi scapă dușmanul.

Ce vreți? „Lupta are scopul să sfărâme prin forță voința adversarului și să-i impună pe a sa”.

Contrastul se mai accentuează, dacă mai are cum, și în felul hotărârii.

În Franța, se ține seamă de evenimente, și se așteaptă dela ele inspirația „să lucrezi după teren și după împrejurări”.

Germanii au plănit de mult că vor lupta contra flancurilor sau chiar contra spatelui adversarului și întreaga acțiune le e îndreptată pe această idee.

Doctrina e expusă în lucrările lor teoretice;

e proclamată în regulamentele lor; e pusă în practică la manevre: să nimicești, deci să învălui.

Idee preconcepută? Da. Și după aceea?

Cel care pornește întâi la luptă, cu condiție să opereze cu vigoare, n'are nevoie să-și reguleze pasul după actele adversarului său. El determină, din potrivă actele acestuia din urmă; căci se produce fenomenul obișnuit al sugestiunii: două voințe găsindu-se față în față, voința tare lucrează asupra celei slabe.

Și a voi să fii cu exaltitate lămurit pentru luptă, ca apoi să lupți, înseamnă a lăsa acțiunii adversarului superioritatea și întâietatea; și a voi să operezi după actele acestuia, înseamnă a te închina înaintea supremației sale.

Dispozițiile adversarului? să le primească pe ale mele.

Terenul? să-mi fie ajutor nu obstacol.

Voința este singura împrejurare de care trebuie să țină seamă voința mea. Moltke zice: „La război nu merge să fii legat de reguli neschimbatore; ci să faci, pentru fiecare caz concret, ceea ce e mai aproape de scop”. Ori, acest scop îl determină voința mea: este însăși voința mea.

O voință tare e întotdeauna preconcepută; și ea se hotărăște nu după indiciile voinței contrare, ci după năzuințele personale. Ea vrea, și voința face să nască evenimentele. Ea vrea și se supune. Voința slabă, privește, așteaptă... și, supunându-se voinții celei tari, se hotărăște să facă ceea ce i-se impune.

S'a zis că Napoleon vedea lucrurile prin ochii dorinții lui — și i-s'a făcut din aceasta o vină. El le vedea cu ochii voinței sale. Și voința lui învinse soarta, până ce se ciocni cu alte două voinți mai îndârjite. Blücher, după Ligny, nu voia să-și vadă înfrângerea. Dar câți, bătuți și dominați de școală, nu s'ar fi gândit la o frumoasă retragere iar nu la o nouă bătălie, care de această dată i-a adus isbânda!

Repet și insist, și nu pot să nu repet și să nu insist.

Pentru germani, războiul e de ordin divin;

Pentru germani, el are de scop nimicirea;

Pentru germani, el trebuie să fie făcut cu toate sfortările reunite ale națiunii și împinse cu înverșunare;

Pentru germani războiul n'are decât un singur mijloc, ofensiva pretutindeni și întotdeauna; ofensiva strategică care aruncă armata asupra armatei inamice, ofensivă tactică, care aruncă pe soldat asupra soldatului dușman.

Și ei se bizuie, mai ales pe această ofensivă, pe armata activă, fruntea armatei.

I-a zis așa: „marș acasă!” dar ce să facă acasă? nu e nimeni acasă... nimeni... Și coșul dela sobă țiuie... Și-i urit... Și cum stă în drum par'că-i șoptește cineva la ureche: „Știi ce? poate că se vede dela poartă prin ferestre”. O ia la fugă înspre curtea boerească. Se dă la o parte lângă uluci ca să treacă săniile care ies; apoi când au trecut, face doi pași în curte și se uită cu încordare... Ies valuri de lumină pe ferestre, dar pomul nu se vede... Și mai face doi pași stringându-și la piept paltonul lung și larg, făcut dintr'o scurteică veche a mă-sii, în care par'că e un pui de lăutar... Ferestrele sunt prea sus... degeaba... A! știe el un loc de unde ar putea vedea, d'acolo de pe prispa unde mânâncă boerii vara! Acolo, a văzut el prin crăpăturile ulucilor, sunt ferestrele jos. Da, dar câinii!!! Gândul ăsta îl face să se retragă repede din curte... Ce bine ar vedea el d'acolo pomul de crăciun!! Stă... și-și face în gând socoteli de om mare. Nu se poate să fie câinii deslegați acum când vine lupta să fie câinii deslegați acum când vine lume. Face câțiva pași în curte trăgând cu urechea și neputându-și deslipi ochii dela lumina ferestrelor..

Ocolește în vârful picioarelor casa... mai sunt câțiva pași... A ajuns!... na! perdelele lăsate... ba nu, una e ridicată! Pășește binișor... binișor... Aaaa!! ce frumos! ce frumos!!

Poate de-acum să sufle Austrul vânt tăios de rece, că în tot trupul copilului s'a revărsat căldura unei fericiri nemăsurate. Tot sufletul i-s'a urcat în ochii cari privesc cu nesățiu... Cum selipește beteala! Uite și lumânăricile aprinse! Și ce de jucării! Ce de jucării! Trîmbițe, tobe, păpuși! Uite și niște iepurași albi mici și drăguți...

Înăuntru se deschide de perete ușa odăii din dreapta prin care năvălește o droaică de copii, băețasi, fetițe și nodulețe mici, pe care par'că-i dă jos funtele. Sunt câteva clipe de extaz general vrednice de admirat: copii de o parte rămași taglă cu ochii pironiți la pom părinții de alta cu ochii umezi de fericirea bucuriei lor. Acum madamele așează copiii în semicer. Trebuie să cânte: „O! Tannen-baum! o! Tannen-baum!” Se face o tăcere desăvârșită. Coccoana Zoe, gazda, deschide pianul și se așează să-i acompanieze...

dar în clipa în care-și ridică mâna ca să înceapă, dinspre terasă se aude lătratul gros al unui câne și tipătul unui copil, tipăt de groază, lung, sfâșietor, care spintecă tăcerea și trece ca un junghiu în inimile tuturor... Bărbații dau năvală într'acolo; deschid ușa. „Marș Leu! marș Leu!” strigă conu Mișu dând cu piciorul în câne... Jos lângă fereastră zace copilul fără cunoștință...

*

Nu te mai frământa atâta, coane Mișule. Închide ochii și dormi în pace, că Dumnezeu e bun și iertător. El știe c'ai priceput prea târziu de ce-ți ieșise copilul înainte și că te-ai căit de a-l fi gonit cu asprime. Te-a văzut cum l'ai adus în casă, cum l'ai îngrijit, cum i'ai încărcat brațele de jucării și de bunătăți și pentru el și pentru Lenuța. El știe că ești hotărât mâne în ziua de Crăciun să te duci la casierie, să te încredințezi cu ochii d-tale că copilul nu s'a îmbolnăvit de spaimă. Dumnezeu e bun și iertător și a auzit ce-ai pus de gând cu cucoana Zoe să facți la anul. Închide ochii și dormi în pace.

FILIALA DIN ARAD,

Bulevardul ANDRÁSSY n-rul 20.

(Palatul Fischer Eliz)

BAZARULUI DE DANTELE din Budapesta

va aranja

Vânzare ocașională

pentru vară.

Mătăsuri cor. 1-16; materii de dantele dela 48 fileri în sus; dantele dela 2 fileri în sus; Maideire dela 94 fileri în sus; ciorapi de muolin de mătăsă dela 85 fileri în sus; resturi de dantele cu preț scăzut de 50%.

Pentru noi războiul este groază și desnădejde;

Războiul nu e drept decât dacă e defensivă; Războiul trebuie să producă cât mai puține pierderi;

Și noi ne biziim mai ales pe rezervele noastre, pe aliații noștri, pe supușii noștri... sperând să găsim în inima acestora din urmă flacăra devotamentului și curajului care e gata să se stingă în inimile noastre.

Și de ce ideia de nimicire ne lipsește din doctrinele războiului? Pentru că ne este frică; și, reducând acțiunea noi, gonim din spiritele noastre până și ideia acțiunii.

Se ezită, se dibuește, se zăpăcește, pentru că nu se ține sansa privirea, nu se îndreaptă către steaua care trebuie să ne încălzească, pentru că inteligența și voința rămân cu îndărătnicie îndreptate spre ideia stăpânitoare, ideia salvării.

Privim la picioare și ne vine amețală.

Traducere de George V. Haneș.

Novela nouălor legi de dare.

În ședința dela 19 Iunie a parlamentului noul ministru de finanțe Teleszky a prezentat un proiect de lege despre modificarea și completarea art. de lege VI, VII, VIII, IX, și XI din 1909.

Precum se știe dintre nouăle legi de dare aduse în 1909 s'a pus în vigoare până acum numai legea privitoare la darea de casă pe când punerea în vigoare a celorlalte legi de dare s'a amânat dela 1 Ianuarie 1911 până la 1 Ianuarie 1913 constatându-se că s'a strecurat în ele unele greșeli, cari parte colidează cu principiile fundamentale ale singuraticelor legi, parte sunt nepractice. Dintre modificările propuse și primite ulterior de parlament are efect mai adânc numai o singură dispoziție, cari se referă la reducerea cheii dării generale de câștig la 3% resp. la un venit total de K 2000 sau K. 1000 la 2% resp. 1%. Noul proiect de lege se compune din 3 părți și are 45 de §§. Partea primă modifică și completează legea relativă la darea de casă.

Partea a doua se ocupă cu modificarea și completarea legii referitoare la darea de interese după capital și rentă.

În partea a treia se completează și modifică legea relativă la darea de câștig a întreprinderilor obligate la darea de seamă publică. Conform §. 6 al proiectului de lege §. 1 a legii amintite se întregește cum urmează:

„În fine sunt supuse la dare de câștig întreprinderile obligate la dare de seamă publică în general, căile ferate locale și vicinale, cassele de păstrare, resp. institute de bani, cari în sensul statutelor sunt îndreptățite la primirea de depuneri spre fructificare, incluzive institutelor de bani municipale și comunale (urbane) §. 7 delătură o contrațicere între §§-ii 7 și 12 a legii dispunând, că în caz când întreprinderea obligată la dare de seamă publică este partea scutită în mod provizor de dare, parte supusă la dare, venitul supus la dare este a se fixa pentru timpul cât durează scutirea provizorie în modul prescris pe calea ordinațiunii.

Paragraful 8 ținând seamă de interesele comerțului și industriei indigene și pentru a da posibilitatea de a fixa pe baza corectă darea filialelor indigene a întreprinderilor comerciale și industriale din străinătate regulează împărțirea veniturilor și cheltuielilor și fixează o bază de dare minimală.

Paragraful 9 acordă scutirea de dare până la 6% ale părților fundamentale numai acelor însoțiri de ajutor propriu, cari aparțin vre-unei dintre organizațiile centrale recunoscute de guvern.

În partea IV se modifică și completează legea relativă la darea generală de câștig.

Paragraful 13 conține reducerea cheii de dare amintită deja mai sus.

Paragraful 20 îndreptează două dispoziții mult excepționate ale §-lui 19 al art. de lege X. 1909. Acest § 19 a conținut dispoziția, că sumele cari sunt plasate în rezervele de premii și în rezervele de deteriorare amintite în punct 7 al §-ului 17 al art. de lege VIII: 1909 sunt „numai în anul următor” libere de dare. Unii au interpretat aceasta în sensul că după aceea sunt deja supuse la dare, ceea ce este greșit. Din motivul acesta proiectul dispune acum mai precis, că sumele din chestiune sunt libere de dare câtă vreme nu li-se schimbă destinația.

Important este aici §-ul 40, care normează înscrierea contribuabililor în lista alegătorilor, cum urmează:

În lista alegătorilor se vor înscrie:

1. Pe baza §-ului 5, punct b.) al art. de lege XXXIII. 1874 toți aceia, cari dovedesc un venit anual minimal de K. 210, ce servește de bază la darea de pământ, de casă, la darea generală de câștig, la darea de interese după capital și de rentă.

2. Pe baza §-ului 6 punct c) și a §-ului 7 a art. de lege XXXIII: 1874 toți aceia, cari sunt împovărați cu o dare generală de câștig de ori și ce sumă:

3. Pe baza §-ului 6 punct d) și e) a art. de lege XXXIII: 1874 toți meseriașii, cari în orașe cu drept municipal sau cu magistrat sunt împovărați cu o dare generală de câștig de ori și ce sumă și b) cari, în comune mari și mici, ocupă în permanență, cel puțin o călă.

4. Pe baza §-ului 7 al art. de lege XXXIII: 1874 toți împiegații, cari plătesc dare de venit după un salariu fix anual de cel puțin K. 1400 resp. toți funcționarii de stat, municipali și comunali, cari plătesc dare de venit după un salariu anual de cel puțin K. 1000.

Nouăle legi de dare, votate deja de parlament în zilele trecute, vor intra în vigoare la 1 Ianuarie 1913.

Bursele V. Stroescu.

Școale de măiestri tâmplari.

Concurs..

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” dă la concurs următoarele burse din donațiunea de 10,000 cor. a d-lui Vasile Stroescu:

Două burse de câte 500 cor. pentru două calfe de tâmplar, care să urmeze cursurile de măiestri pentru tâmplăria de mobile și clădiri apoi cursul pentru industria casnică și sculptură la școala specială i. r. pentru lucrarea lemnului în Câmpulungul Bucovinei, cu scopul de a se desevarși în meșteșugul tâmplăriei de mobile, în sculptură etc. Cursurile durează doi ani.

După terminarea acestei școale vor fi trimiși în străinătate ca să învețe confecționarea de jucării pentru copii.

Concurenții pe lângă cerere vor înainta următoarele acte!

- a) certificat de botez;
- b) certificat de școală;
- c) certificat de călă de tâmplar;
- d) certificat de practica făcută;
- e) certificat de sănătate.

Bursierii la primirea bursei vor avea să deie o obligație iscălită de părinți sau tutori că după terminarea studiilor se vor stabili pe teritoriul locuit de românii din Ungaria și în caz când s'ar deschide la noi o școală pentru industria lemnului să fie obligați a funcționa ca instructor la această școală cel puțin 5 ani.

Cererile pentru ambele categorii de burse se vor înainta biroului „Asociațiunii” Sibiu (Nagy-szeben) Str. Șaguna Nr. 6 până la 21 Iulie n. a. curent.

Sibiu, la 22 Iunie 1912.

A. Bârseanu m. p., Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
prezident. secretar.

Internatul Vancean de fetețe din Blaj.

— Publicare de concurs. —

Până în ziua de 15 August n. a. c. se publică concurs pentru tinerimea în internatul Vancean de fetețe din Blaj. Condițiile sunt:

1. Pentru o elevă sunt a se plăti pe un an școlastic 360 cor., solvibile în două ori cel mult patru rate egale anticipative. Elevele, cari vor învăța limba franceză ori muzica instrumentală, vor solvi separat unele taxe moderate. Separat are să se plătească și didactul de 22 cor. 60 fil., pentru cele din clasele civile.

2. Fiindcă elevele vor avea să poarte vestimente uniforme, se vor solvi pentru aceasta câte 30—40 cor. după vârsta fiește căreia. Uniforma aceasta constă din două șurte cu mâneci, două pălării, — una de iarnă și alta de vară, — și din o toaletă.

3. La intrarea în internat fiește care elevă are să fie provăzută cu: 4 toalete simple, câteva șurte, jachetă de iarnă și primăvară, 1 năframă mare, 1 năframă mică și 3 de cap, 6 camisoane, 6 pantaloni, 6 fuste, 6 serviete, 18 batiste, 8 părechi de ciorapi, 2 părechi de păpuși, 1 păreche de pantofi, 1 perie de dinți, 1 perie de cap, 2 perii de încălțăminte, 1 plapomă, 1 saltea de paie, 2 piepteni, 1 țol de lână, 2 perini, 4 fețe de perină, 2 cuverte de pat din giolgiu alb, 1 lighian de spălat, 6 ștergare, 4 ștergătoare de lighian, 1 ținătoare de săpun, 1 păhar, 1 ulcea de tînchea și tacâm (lingură, furculiță, cuțit și linguriță).

Pentru suma solvită fiește care elevă va primi:

1. Instrucție în studiile prescrise pe clasele I—IV elementare și I—IV civile, educație religioasă-morală și deprinderi în conversație maghiară și germană.

2. Locuință în etajul institutului în sale mari, sănătoase și luminoase, provăzute cu mobilierul de lipsă.

3. Vipt întreg și anume: a) la dejun cafea cu lapte, b) la amiază 3 plese, c) la cină 1—2 plese. Pachete de ale mâncării se permite elevelor să primească numai la sărbătorile Nașterii Domnului și ale Paștilor.

4. Spălat, luminat și încălzit. În fiește care lună elevele vor lua câte o baie, care le costă la an 2 cor.

5. Instrucție practică în cele economice, întru cât instrucția de sub 1. lasă răgaz.

La cererile pentru primire au să se alature: extras de botez, testimoniu de pe clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare și revaccinare.

Rugările pentru primire au să se înainteze preaveneratului consistor mitropolitan din Blaj, alăturându-se la fiește care o marcă de 45 fil., pentru spedarea francată a rezoluției. Dela rugarea pentru primire nu sunt dispensate nici elevele, cari au mai fost în internat.

Blaj, la 1 Iulie 1912.

Direcțiunea internatului Vancean
de fetețe.

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA, întru Palatul Merbl.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie cărora se recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

Din suferințele învățătorilor noștri.

Arad, 12 Iulie.

Încă unul din învățătorii noștri cei mai de seamă trebuie să urce calvarul legii Apponyane.

Comisia administrativă a comitatului Arad, în calitate de for disciplinar școlar a chemat azi înaintea sa pe învățătorul din Roșia, dl *Iosif Stanca* împovărat cu grozavul păcat de-a nu fi satisfăcut în toate antipedagogicelor dispoziții ale faimoasei legi școlare din 1907. Dl Stanca n'a putut să arate în instrucția limbei unguerești un rezultat conform pretențiilor exagerate ale inspectorului școlar și azi tot inspectorul școlar a ținut asupra-i scaun de judecată. Firește, dl Stanca, nu e cu nimic mai „vinovat decât ori care din frații lui de suferințe, are însă o mare și neiertată faptă la activul dsale: a votat la trecutele alegeri parlamentare cu candidatul partidului național și a fost întotdeauna ireproșabil în împlinirea datoriei dsale de conștient român. Acesta este deci adevăratul motiv, pentru care inspectorul școlar, — întemeiat și pe dosarul de fapte „antipatriotice” ale dlui Stanca, dosar pe care l'a primit dela pretorul cercului Radna — l'a țărît în fața comisiei administrative. Trebuie să mai constatăm însă și o împrejurare dureră și anume: situația dlui Stanca a fost agravată și printr'un act pe care forul său școlar confesional l'a pus la dispoziția comisiei. Regretăm că forul din chestiune a putut să lispescă atât de mult dela datoria sa de cel mai imediat apărător al școalelor noastre.

Desbaterea a avut următoarea desfășurare: Constituindu-se comisia, inspectorul școlar arată fazele prin care a trecut chestiunea dlui Stanca. Raportul inspectorului a fost nu se poate mai tendențios și a retăcut împrejurarea, că dl Stanca chiar dacă ar fi ținut să se conformeze legii, nu putea să dovedească un rezultat mai altfel cu școlarii dsale, după ce partea cea mai mare a școlarii a absentat foarte mult dela prelecții, împiedecată de fel și fel de mizerii localnice, cu neputință de învins. În anul școlar 1910—11 au fost constatate 3280 de absențe, o cifră horendă fără îndoială și foarte elocventă pentru anevoințele cu cari se luptă învățătorii noștri; în anul școlar 1911—12 numărul absențelor a scăzut abia cu o mie. Dl Stanca a dovedit că a făcut toate demersurile legale pentru a asigura o instrucție normală, dsă a fost însă neascultat, anume pentru că sa poată fi pedepsit.

E dureros, după cum am spus și mai sus, că pentru răstignirea unui bun învățător s'au servit piroane și din partea noastră. Nu vom spune numele forului din chestiune în speranță că nu va trebui să revenim niciodată. Forul confesional a putut să se convingă din actul redactat de pretor că adevăratele motive pentru cari dl Stanca e prigonit, sunt: „nemzetiségi tulzó”, „az állameszmének esküdt ellensége” etc.

Aceste au fost și cu ocazia desbaterii de azi motivele invocate cu multă emfază patriotică de acuzatorul dlui Stanca și în temeiul acestor motive a putut să-i ceară capul pe tîpsie.

Apărătorul dlui Stanca, avocatul *Dr. Cornel Iancu* din Arad, a zdrobit toată argumentația acuzatorului printr'o pledoarie frumoasă, în care argumentele hotăritoare au fost luate din domeniul pedagogiei moderne. Zadarnic, — întreg luxul de argumente convingătoare ale dlui Iancu a rămas fără efect asupra hotărîrii luate cu mult înainte de comisie.

Acuzatul a fost pedepsit cu 100 de coroane.

Cazul e prea elocvent în special pentru forurile noastre școlare, decât să mai trebuie să-l comentăm. Dar e ultimul caz în care ne amăgim cu iluzia, că această îngăduitoare atitudine a noastră va trebui să îndrepte răul și fără mijloace mai categorice din partea noastră.

Apel către inimile bune.

Pentru a doua oară la scurt interval s'a deslăntuit furia turbată a elementelor asupra frumosului nostru Bănat, apele cerului supărat distrugând rezultatul întreg al hărniciei multor brațe românești.

Abia s'au întremat plaiurile românești ale Caraș-Severinului de pagubele enorme ce le-a pricinuit potopul de acum doi ani și iată, că norii nepraznici au rupt vadurile apelor cerești, iar acestea au scos din alviile lor râurile noastre mai mult ca în trecut, potopind un număr însemnat de comune românești și din comitatul nostru Timiș.

Mii de holde nimicite, sate total prăbușite și vaețele celor nenorociți au rămas drum arătător al dezastrului.

Când frații noștri plâng și fomeză și n'au unde să-și plece spre odihnă capul, noi nu putem sta nemișcați, durerea lor este și a noastră și vaețele lor string inimile noastre.

Pentruca să alinăm după putință durerea lor și să ușurăm inimile noastre, ne adresăm către toți oamenii de bine cu rugarea: dați pentru frații noștri nenorociți din celece și Voauă Dumnezeu Vi-a dat și dați repede, căci atunci îndoit ați dat.

Deschidem deci o colectă de bani pentru ajutorarea inundațiilor din comitatul Timiș, sumele incuse se vor distribui după măsura pagubelor între dânșii; despre contribuiri și distribuirea lor se va da socoteală publică, bilete de colectă și banii încasați să se trimită la adresa: *Romulus Carabașiu*, directorul institutului „Timișana” în Timișoara (Temesvár).

În numele celor nenorociți repetăm rugarea noastră și mulțumim tuturor celor cu inimi bune.

Timișoara, la 29 Iunie 1912 st. n.

Dr. Aurel Cosma, Romulus Cărăbașiu, Dr. George Adam, Petru Ionasiu, Dr. Valer Mezin, Dr. Cornel Crăciunescu, Dr. Ioan Doboșan (Timișoara), Dr. Iuliu Coste, Constantin Diminescu (Ciacova), Vasile Terebențiu preot în Petromani.

Cronică externă.

Turcia amenințată de revoluție. Răscoalele militare, care au agravat și mai mult chestia albaneză, i-au proporții tot mai periculoase. Situația internă a Turciei a luat un caracter revoluționar.

În cercurile junilor-turci se declară că dezerțările din Monastir, au caracterul unei conjurații și nu sunt a se aduce în legătură cu mișcarea militară, care își întinde din Monastir ramurile sale mai asupra tuturor corpurilor de armată. Aceasta mișcare a progresat încât s'a constituit chiar și o ligă militară, care a adresat guvernului un memorandum din 12 puncte.

În acesta se pretinde oprirea ofițerilor și a oficianților dela o activitate politică, crearea unui stat major militar sub conducerea sultanului, amovarea câtorva funcționari militari, sistarea ilegalităților și abuzurilor la alegeri și avansări. În ședința extraordinară a camerei guvernul a înaintat un proiect de lege și se crede că guvernul voiește cu acest proiect să satisfacă pretensiunile ofițerilor, dar totodată intenționează și disolvarea ligei militare.

În acest proiect, elucrat de consiliul miniștrilor, se cuprinde oprirea ofițerilor de a se ocupa cu politica. Acei ofițeri cari vor participa la adunări politice vor fi pedepsiți cu temniță dela 2 până la 4 luni și vor fi dați afară din ar-

mată. Tot astfel se vor pedepsi și ofițerii, cari sunt membrii vre-unui partid politic.

Tratatulele cu soldații răsculați n'au dus încă la nici un rezultat. Aceștia pretind demisionarea mai multor miniștri. Valiul din Monastir se teme de izbucnirea unor evenimente de tot grave și a dat sfatul autorităților superioare, ca răsculații să fie amnestiați. Ministrul de război e aplicat a-i amnestia, dacă ofițerii nu vor mai face politică și reîntoarcerea lor nu o leagă de nici un fel de condițiuni. Răsculații însă pretind ca cabintul actual să fie pus sub acuză înaintea judecătorei militare pentru provocarea războiului și a răscoalelor. Din Constantinopol s'au trimis la Monastir trenuri speciale cu miliție. Comandanții trupelor ar fi căpătat ordin, ca să trateze foarte riguros cu soldații răsculați, dacă aceștia nu se vor reîntoarce în cazarme. Comandanțul corpului 6. de armată din Monastir pașa Feti a fost amovat din post și pus sub acuză, că ar simpatiza cu răsculații. O știre din Constantinopol anunță, că la trupele din Smirna se observă o vie mișcare de nemulțumire.

Moartea prim-ministrului Serbiei. O telegramă din Belgrad anunță moartea subită întâmplată Duminecă a prim-ministrului Serbiei, *Milovanovici*. Decedatul a avut ca ministru de externe o rolă foarte importantă pe timpul anexiunii Bosniei și Herțegovinei și mai târziu în tratativele vamale între Serbia și Austro-Ungaria. A fost cunoscut ca un diplomat foarte iscusit, dar politica lui era îndreptată, împotriva monarhiei austro-ungare. Situația lui ca prim-ministru a fost în timpul din urmă foarte grea, și la ultimele alegeri parlamentare numai cu mare greu și-a putut asigura o majoritate de câteva voturi în parlament.

În urma morții lui *Milovanovici* a fost numit de prim-ministru și ministru de interne *Marcus Trifcovic*, de ministru al finanțelor *Mihai Ilici*, iar de ministru al externelor *Ioan Ioanovici*, fost șef de secție în același ministeriu.

Un interview cu lordul Beresford. „Excelsior” publică un interview, ce l'a acordat lordul *Charles Beresford* corespondentului din Londra al acestui ziar. Beresford a declarat între altele, că măsurile luate de guvernul englez în Marea Mediterană sunt egale cu părăsirea acestei mări. Anglia nu mai are dominațiunea preponderentă în Marea Mediterană și a perdut drumul spre Egipt și India. Flota lăsată în Gibraltar servește numai ca un front spre Marea Mediterană și Oceanul Atlantic, dar pentru aceasta e de fapt prea slabă. La întrebarea că oare Anglia a încredințat Franța cu apărarea intereselor franco-engleze din Marea Mediterană Beresford a răspuns, că da, așa e. „Eu nu pot.” — a zis el mai departe — „să aprob o astfel de înțelegere. Franța nu va fi în stare să apere interesele franco-engleze deoarece Italia și Austro-Ungaria vor avea în 1916 14 ipedreadnoughturi, pe când Franța numai 9. De prezent se construiesc în Italia și Austro-Ungaria 6 ipedreadnoughturi, iar în Franța numai 2. Anglia însă nu poate renunța la domnia ei pe mare. Vapoare și iar vapoare cu matrozi corăspunzători, îi trebuiesc Angliei.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Rog să fiți cu atențiune la prețurile introduse de mine!

Talii de batist 2—3—4—5 cor. talii etamine 5'50—6'50 cor. talii de carton 1'50—3 cor., jupoane de lister 3—4 cor., haine pentru copii 2—3—4 cor., jupoane de elott 2.80—5—7 cor., șapei, pălării și șorțuri pentru copii.

Senzație: cravate pentru domni, foarte potrivite pentru gulere înalte, 1 bucată numai 20 fil. Cămăși pentru bărbați, băsmăluțe, cartoane, zefire cu prețuri ieftine. Ghete de pânză pentru copii 1—1'40 fil., pentru dame 1'50—3'40 fil., pentru domi 2'80—3'80 fil., trăsuri pentru copii, mare asortiment de umbrele și ploiere.

Wilhelm Andree, Sibiu—Nagyszeben, Dragonerwache.

O seară artistică în Arad.

Concertul Mărcuș-Crișan-A. de Barbu.

Arad, 2 Iulie.

În sala hotelului „Crucea Albă”, în fața unui auditor, — în împrejurările și în anotimpul dat — destul de numeros, două cunoștințe simpatice ale publicului românesc din Arad, tenorul Ștefan Mărcuș și baritonul Ionel Crișan, azi laureații conservatorului de muzică din Viena, ne-au cucerit din nou simpatia și cea mai înaltă apreciere a noastră, cu prestațiile d-lor cu desăvârșire artistice.

Dimpreună cu acești doi reprezentanți ai Euterpei române, ne-a venit de data asta și un sol nou al ei, o nouă forță artistică de primos viitor, d-șoara Aca de Barbu, ale cărei talente și-au primit strălucirea tot în conservatorul de muzică din Viena.

Surprize nu ne-a adus nici d-nul Mărcuș și nici d-nul Crișan. Mărturisim, că eram dinaintea siguri de succesul mare al serii, — d-lor ne-au probat încă acum doi ani cea mai serioasă ambiție. Și în adevăr, am avut azi seara în fața noastră doi artiști în toată puterea cuvântului, două forțe pe cale să ajungă în scurt timp două glorii naționale pentru noi.

Tenorul dlui Mărcuș a mai câștigat în claritate și splendoare, a mai crescut și ca registru și s'a colorat limpede deopotrivă în regiunile superioare și în cele inferioare. N'am putea însă să afirmăm că această voce, care își va cuceri de sigur un loc de distincțiune și în ansamblul operelor apusene, și-a atins azi apogeul.

Baritonul d-lui Crișan ne-a uimit prin plasticitate și amplexare. Poate n'am auzit niciodată un glas în modulațiile căruia doinele noastre românești să-și poată destinde cu atâta adevăr și sinceritate farmecul lor negrăit de dureros. Registrul d-lui Crișan e de asemenea foarte bogat și artistul desăvârșit stăpân pe comoara darurilor sale de interpretare. Gustându-i cântarea am simțit o sinceră părere de rău, că nici acest adevărat talent nu va putea să rămâie în mijlocul nostru, ci silit de împrejurările noastre maștere va pleca și el departe de noi, încântând cu strălucirile-i specific românești străinătatea.

Programul concertului a fost cât se poate de bogat, — după cum cetitorii noștri știu. D. Mărcuș, a excelat mai mult în „Mândro de dragostea noastră” (T. Brediceanu), „Bajazzo și terțetul din opera „Il Trovatore” (Verdi). D. Crișan în „Arde-mi-te-ai codru des...” (T. Brediceanu), „Glas de clopote” (Scarlatescu), precum și în duetul și terțetul dela fine.

D-șoara Aurora de Barbu a plăcut în duetul „L'Addio”, dar s'a distins mai ales în „Aria lui Urban din opera Ugenoții.” Vocea-i plăcută, cam fragedă, uneori timidă, cecece o prinde foarte bine, tradează un material bogat, care, după ce va fi prelucrat cu vremea, dă cele mai bune speranțe.

Executarea celor două piese la pian, denotă că d-șoara Aca de Barbu este și o pianistă distinsă, c'un tușeu admirabil, pentru cari ar putea-o invidia mulți pianiști.

Ansamblul din Terțetul care face parte din opera „Il Trovatore” a reușit cel mai bine, a fost poate culmea concertului. Vocile se completau, se ajutau una pe alta, și nicăiri nu se acoperiau reciproc, ci din totul ema-

na o armonie deplină, cu toate că fiecare artist își reliefa vocea îndestul.

*

Publicul nostru din Arad, deși-i sezonul cam înaintat, a răspuns cu drag chemării noastre și datoriei sale, participând la concert într'un număr destul de frumos. Bună impresie a făcut participarea românilor din provincie. Între cei prezenți am remarcat între alții pe pâr. arhimandrit Hamzea, dl dr. St. C. Pop cu familia, dl Goldiș cu familia, dnii Secula, dr. Botiș, dr. Nemet, dr. Chiein, dr. Sădean, pâr. Nicorescu cu familia, familia Uetran, dl Luca, jude în pensie cu familia, dșoara Angela Radovan, pâr. Vățianu, de Herbay cu familia, dl Ciaclan, dr. Iacob cu familia, dr. Velici cu dna, dnii dr. Iancu, dr. Marșicu, dr. Miclea, dr. Ilea, dnii inv. Bucurescu, Ardelean, Moldovan, dl dr. Cioroian, dr. N. Oprean cu familia, dr. P. Truța, Seculici, redactorii „Românului”, dr. Cucu, Fleșer și o mulțime de alți oaspeți distinși pe cari nu i-am putut nota în grabă.

*

Artiștii noștri au dat ieri, Luni seara, un concert tot atât de reușit în Oradea-mare.

Mâne simpaticii noștri oaspeți vor pleca spre Alba-Iulia. Centrele noastre în cari se vor opri se pot felicita dinainte de norocul de-a nu fi fost uitate din programul turneului.

Pentru frații rămași pe drumuri peritori de foame.

Glasul de desnađejde al fraților noștri inundați, a găsit răsunțul ce se cuvine în masa venicinic gata la jertfă a publicului nostru român.

Toate sufletele nobile, toate inimile simțitoare se grăbesc a-și trimite obolul lor mântuitor, pentru că niciodată cauză mai demnă de jertfă nu a solicitat dărnicia cuiva.

Este în joc existența a mii de frați de ai noștri, care pier de foame și de lipsă de adăpost.

Semnaland pilda generoșilor donatori de până acuma, rugăm toată suflarea românească de putindeni să-i imiteze, pentru că este nevoie de ajutorul tuturor spre a se acoperi marele gol, lăsat de cumplitul dezastru.

Fără de o asemenea pildă de solidaritate zădarnică va rămânea speranța noastră de a contribui la ușurarea soartei lor.

Facem deci încă odată apel la toți românii și la toți oamenii de inimă; rugăm săracii și bogații să ne trimită obolul, scăpând din ghiarele morții atâtea zeci de mii de suflete capabile de a munci și de a desvolta energia națională.

Sumele se primesc la adm. „Românul” Zrinyi utca Nr. 1. Arad — Ungaria.

La administrația ziarului nostru au mai intrat următoarele contribuții:

Transport	5457.94
Nicolae Garoiu avocat, Brașov pentru nenorocirii din Ardeal	25.—
pentru nenorocirii din Banat	25.—
Cornelia Fogăș, Ovări pentru nenorocirii din Ardeal	3.—
Lucretia Fărcaș, Șimleu pentru nenorocirii prin potop	1.—
D. Lupan profesor, Brașov pentru inundații din Banat	5.—
Victor Buibaș căpitan, Losoncz, pentru nefericirii din Banat	5.—
Carol Pascha paroh, Zăicani, pentru nefericirii de uragan și potop	10.—
Tribun Almășescu inginer, Lócse pentru victimele potopului	10.—
Nicolae Oprean, comerciant Oșorhoieu pentru nenorocirii din Banat	20.—
„Chiorana” inst. de credit, Șomcuta-mare pentru nef. din Ardeal și Banat	60.—
Total	5621.94

INFORMAȚIUNI

Arad, 2 Iulie n. 1912.

Premiile câștigate de Vlaicu.

Luni în 23 l. c. Vlaicu a lansat dela o înălțime de 300 m. un proiectil spre țintă, câștigând premiul al doilea de 500 c o r o a n e. Joi a concurat la virajul (învârtitul) în cercuri mici, luând un premiu de 1500 c o r. Sâmbătă a ieșit al doilea la concursul de aterizare silită, luând premiul de 2000 c o r.; iar Duminică la sborul în cercuri mici a luat premiul al doilea de 2000 c o r., și premiul prim de 1500 cor. pentru nimerirea țintei cu proiectile. A fost totdeauna obiectul simpatiilor înregului public asistent, pentru ingeniositatea, siguranța și curajul de care a dat probe strălucite.

Apel către învățători.

Cursurile pedagogice de vară dela Vălenii de Munte.

Gh. Bogdan-Duică — Pedagogia lui Neumann.

” St. Velovan ” — Pedagogia „școlii active”.

Enache Ionescu — Psiho-fiziologia copilului.

D. N. Ciotori — Educație fizică; gimnastică suedeză.

Comitetul revistei învățătoarești: „Vremea nouă”.

Pentru fondul ziaristilor români din Ungaria. D. Tribun Almășescu inginer Lócse a contribuit la fondul ziaristilor cu suma de 5 cor.

Adunarea generală a „Asociațiunii”. — „Asociațiunea” își va ținea în acest an adunarea generală în luna Octomvrie în Sibiu, cu prilejul desvălirei bustului marelui G. Bariț.

Ingeniositatea unui țaran român pe care compatrioții noștri voesc al face săcul. Cetim în „Solia Satelor”: „Mattei Chiorean, iată numele unui sătean din Cubleșul român de lângă Cluj, care s-a făcut vestit pentru mașina de sburat, pe care și-a făcut-o el însuși cu mâna lui, după forma și măsurile iscodite tot de el. Încă de astăvară, dela serbările din Blaj, când a sburat Vlaicu, a fost ieșit vestea, cumcă un țaran isteț din părțile Someșului, are o mașină de sburat lucrată toată de el. Și au putut chiar să vadă cei cari au fost la Blaj, cum pe lângă pasărea măiastră a lui Vlaicu se tot învârte, gânditor și tăcut, un sătean cu ochii vioi, și tot judecă și măsură minunata alcătuire. Chiar pe inginerul Vlaicu l-am văzut într'un rând povestind cu Matei Chiorean și descurecând o împletitură de linii de pe o bucată de hârtie. Se înțelege, lumea se uita neîncrezătoare la țaranul cu ismene largi de pe Someș. Matei Chiorean însă nu s'a desbărat de mașina lui. A isprăvit-o de tot și așteaptă acum să-i poată pune motor, ca să se înalțe în văzduh. Neavând însă bani, a crezut să o poarte prin orașe de arătare și astfel să-și câștige banii de lipsă. De vre-o două zile e cu mașina la Cluj. Am fost și noi de am văzut-o. O mare pasăre cu trup de lemn și cu aripi de pânză. E alcătuită tot din lemn cioplit și poleit de Chiorean. Sulegetă și subțirică, c'o lungă coadă. Croită după chipul altor mașini, însă cu schimbări și cu înoiri de forme. Când o vezi, îți pare șoim gata de sbor. Ii lipsește duhul dintr'nsa, motorul. E făcută cu multă istețime însă cu uneltele și priceperea unui sătean, care nu are la îndemână fabrica, nici cunoștința de numeri și calculi mai înalți a unui inginer din lumea mare. La toată întâmplarea însă, dovedește o minte rară și o agerime fără păreche. O mare putere de alcătuire, închisă în strimtoare și sărăcia unui sat. Dacă putea acest Matei Chiorean ajunge la lumina învățăturilor, unde ar fi el astăzi? Poate ar străbate văzduhul, ca un alt șoim biruitor, alături de Vlaicu, mândria noastră. Mai ales că e mare meșter în ale lui. Face biciclete din lemn și merge pe ele ca domni pe celea din fabrici. Și-i zugrav. Și alte măiestrii pricepe.

Are mare nădejde că această mașină, având motor, ar sbură abunăseamă. Ori chiar dacă ar avea scăderi, alta și-ar face, că planuri mai are. alte măestrii pricepe.

Suntem mândri de acest sătean român. Deși murgii l-au făcut Tyiorân Máté și au umplut gazetele lor din Cluj, vorbind de istețimea „săcuiului din Cubleş.” Iată, ce zic ei: minte de „sătean unгур!” De, așa sunt ei, tot ce-i bun fac al lor. Și se fac de răs.

Inchelarea anului școlar la școala civilă de fete din Sibiu. Sâmbătă în 29 Iunie n. în prezența P. C. S. arhimandritului Dr. Ilarion Pușcariu, a dd. Andrei Bârseanu, președintele „Asociațiunii”, Partenie Cosma dir. „Albinei” Nicolae Zigre secr. metropolitan, Alexandru Munka inspectorul regesc, a părinților și rudeniilor elevelor din apropiere și din mari depărtări, a unui distins și numărös public sibiiian și a întregului corp profesoral s'a ținut încheierea solemnă a anului școlar 1911—12 la școala civilă de fete din Sibiu, susținută de „Asociațiune”.

Serbarea a avut loc în sala festivă a muzeului „Asociațiunii”. Înainte de toate a cântat corul elevelor condus de dșoara Delia Olariu frumosul cântec „Cântecul străinătății” de T. Popovici, după care s'a declamat de cătră una din eleve poezia „Vulturul prins” de regretatul profesor dr. I. Borcia, executându-se la pian de cătră altă elevă piesa grea „Carneval de București” după care a cântat din nou corul elevelor „Hora” dlui T. Popovici. Toate punctele executate au fost acoperite cu aplauze.

A urmat apoi frumosul discurs a dlui Andrei Bârseanu, pres. „Asociațiune” din care extragem următoarele pasaje frumoase și instructive referitoare la datorințele și chemarea femeii și mamei române:

„Chemarea de căpetenie a femeii, în urma naturii sale, este a conduce casa, ca mamă de familie, a pregăti generațiile de mâne pentru neamul și țara sa, a fericii pe ai săi, de multe ori cu jertuirea odihnei și sănătății proprii, a înfrumuseța viața soțului său și a chivernisi cu îngrijire cele adunate de dânsul, — totuș vedem, că în multe, foarte multe cazuri ea nu se mai mulțumește cu rolul acesta, avizat, așa zicând, de natură, ci caută tot mai mult a lua parte la viața publică, emancipându-se tot mai mult de sub influința bărbatului și făcându-se tot mai neatârnată de dânsul.

Până unde poate și este bine să meargă această emancipare, este o chestiune încă nedeslegată.

Fără îndoială nu se poate tăgădui, că sunt unele ocupațiuni, pentru care femeia are aceeaș destoinicie ca și bărbatul, dacă nu într'un grad mai mare ca dânsul. Astfel este îngrijirea și creșterea copiilor, până la o anumită etate, îngrijirea bolnavilor, cultivarea artelor frumoase și a meseriilor mai ușoare, cu deosebire a acelorora, la care măiestria se împreună cu arta. În toate acestea femeia s'a validat și se validează pe deplin, întrecând de obicei pe bărbați.

În genere am putea zice, că femeia se potrivește cu deosebire pentru acele ocupațiuni, la care inteligența se împreună cu sentimentul, pricepera cu îndemânarea, energia cu gingășia, dibăcia cu simțul estetic”...

Din vorbirea dlui Bârseanu a mai aflat publicul asistent, că de astădată e vorba nu numai de încheierea anului școlar, ci și de jubileul de 25 ani de muncă grea a neobositei conducătoare a internatului dela acest institut, a dșoarei *Elena Petrașcu*.

Emoționată răspunde dșoara Petrașcu mulțumind dlui Bârseanu pentru laudele și doririle de bine aduse de dânsul în numele „Asociațiunii” și a părinților.

După frumoasa cuvântare a P. C. S. arhimandritului dr. Ilarion Pușcariu, — care constată că între cei ce au lucrat pentru ridicarea școlii civile de fete numai P. C. S. arhimandritul dr. Ilarion Pușcariu și d. P. Cosma dir. „Albinei” sunt de față, — o delegație a elevelor predă dșoarei E. Petrașcu un foarte frumos cadou: un călimar de argint, împodobit cu trandafiri naturali. Dșoara Petrașcu emoționată mulțumește elevelor pentru frumosul cadou și felicitările primite, după care întreg publicul părăsește sala cu vădita impresie, că a asistat la o serbare simplă dar sinceră și deci foarte frumoasă.

Princesă sinucigase. Din Roma se anunță, că alaltăieri s'a sinucis prin otrăvire princesa Mariana Ranzia Aprincena. Ea împreună cu soțul său locuiau în castelul din Torre del Greco. O stăpâna o gelozie atât de mare, încât nu se învoia ca soțul său să facă cea mai mică călătorie singur. Alaltăieri pe când el voi să plece în călătorie, princesa a voit să-l abată dela acest plan. Cu toate împotrivirile ei, soțul său a plecat, iar princesa într'un acces de gelozie și-a stins viața, bând soluție de sublimat.

Descoperiri preistorice. Aproape de Caolina, în provincia italiană Ancona, cu prilejul unor săpături s'au găsit rămășițe numeroase din epoca de bronz. Până acum se credea, că în acest ținut al Adriaticii s'ar afla cel mult urme din cultura etruscilor. Acum însă rămâne dovedit, că pe locurile acelea a existat o civilizație cu mult mai veche și neatârnată de poporul etruscilor.

La fondul casei meseriașilor împreună cu hală de vânzare, administrat de „Societatea meseriașilor români din Blaj”, au intrat următoarele contribuiri: Societatea comercianților români din Brașov 100 cor., Ioan Săbădean mare industriaș în Brașov 60 cor., Asociațiunea pentru sprijinirea învățăcelilor Brașov, Elena A. Popovici Brașov câte 50 cor., Diamandi Steriu 30 cor., Nicolae Garoiu Brașov, Vasile Popa maior Brașov câte 10 cor., Nicolae Roșca agent Viena 5 cor., Emanuil Șuiaga preot Lăpușnic 4 cor., Ilie Șandru arândator Cergăulmare, Ioan Popovici preot Berechiu, Octavian Tăslăuanu, secretarul Asociațiunii Sibiu, Dr. Petru Barbu, director de bancă Caransebeș, George Bîtea preot Oarda-de-sus câte 1 cor., Ioan Comșa învățător Brui 50 fil. În numele comitetului mulțumește G. Precup, prezident.

Cunună eternă. În loc de cunună pe sicriul decedatului Dr. Aurel Juga avocat în Beclean au binevoit a contribui pentru „Masa studenților” dela gimnaziul superior fundațional din Năsăud d-nii: Dr. Iulian Chitul 30 cor., Dr. Oct. Pavelea 20 cor., Constantin Juga, Gregoriu Pușcariu, Dr. G. Tripon, Dr. Iulian Pop, Ioan Corbu câte 10 cor., „Minerva”, institut de credit și economii, Ioan Cărcu, Teofil Bocoșiu câte 5 cor., Făgărășian, Ioan Rebrean, Dr. Iulian Morar, Valer Șeulean, George Neșcuțiu, Mărioara Rocnean, Iuliu S. Rebrean, Petru Chirtoș, Alexa Morar, Dr. Simion Balinth, Petru Rebrean, Ioan Nagy câte 2 cor., Simion Moldovan, Nicolae Ișan câte 1 cor. 50 fil., laolaltă 142 cor., pentru ce li-se mulțumește pe această cale. Direcțiunea gimnaziului superior fundațional din Năsăud.

Apel. După un interval de 25 ani dela absolvarea cursurilor pedagogice din Arad, îmi permit a ruga pe foștii mei colegi ca să ne întrunim în Arad, cu ocaziunea desvălirii monumentului regretatului profesor Teodor Ceonțea. În scopul acesta, rog pe fiecare coleg să-mi comunice comuna și posta ultimă pentru a putea coresponda în această cauză. Halmagiu (Nagyhalmagy) 1912. Iulie 1 st. n. Cu dragoste kolegială: *Mihail Vidu* învățător.

Fermă model în Adana (Asia-Mică). Un grup financiar, reprezentat prin contele de Lesseps și baronul Veudeuvre, a semnat un contract cu Poarta otomană, prin care i-se concede un domeniu de 50.000 ha., situat în provincia Adana (Asia-Minoră) și aparținând statului. Scopul pentru care s'a dat această concesiune este ca acest domeniu să fie cultivat în mod sistematic, servind și ca fermă model. Concesiunea este pe 45 de ani. Contractul stipulează că societatea va fi obligată să dovedească un capital de 7.500.000 franci, și are facultatea de a emite obligațiuni. După trecere de trei ani, guvernul otoman va avea dreptul la 40% din beneficiile nete, restul de 60% va reveni societății fără alte sarcini.

Masa studenților români din Brașov. D. Virgil Onițiu directorul școlii medii gr. or. române din Brașov publică a XIV. dare de seamă a mesiei studenților români din Brașov pe anul trecut 1911/12 din care extragem și noi următoarele date:

Venitele fondului general al mesei au fost în anul acesta de cor. 9.537 cor. 66 bani, din

care scăzându-se cheltuielile de cor. 5.623.82 rezultă un venit curat de 3913 coroane 84 bani. Avera totală a mesei la finea anului de gestiune 1911/12 este de 63.552 coroane și 17 bani.

Dintr'o statistică interesantă, pe care o face d. director Onițiu, rezultă că în 14 ani de zile au fost întreținuți 512 școlari, cheltuindu-se suma de 61.820 cor. 73 bani.

Anul acesta au fost întreținuți la masă 33 elevi, dintre cari 24 s'au împărțit cu prânz gratuit, plătindu-se din fondul mesei pe lună câte 22 cor. de elev, iar 9 elevi au fost primiți cu beneficiul de jumătate plătindu-se câte 11 cor. pe lună fiecărui elev ca ajutor pentru hrană.

Din această dare de seamă constatăm cu plăcere, că această importantă instituțiune umanitară e în plină desvoltare, fiind sprijinită cu căldură de marele public românesc.

Cea mai nouă modă. Cel mai nou capriciu al modei parisiene este următorul: Damele de pe malurile Senei în vara aceasta umblă pe stradă și la plimbări fără să poarte pălărie. Parisienele renunță la partea cea mai importantă a toaletei lor. Din punct de vedere igienic ar trebui să ne bucurăm, când femeile se lapadă de uriașele pălării, încărcate cu poadoabe grele. Dar întrebăm, când a avut moda considerație pentru igienă!?

Cel mai mare rubin din lume. Renumitul „*Kohinor*” a făcut în deajuns cunoscut lumii întregi ciudatele istorii a diferitelor diamante. Cu toate acestea nu e știut încă nimic despre cel mai mare rubin din lume numit *Khing-i-tlam* (Darea lumii.) Piatra aceasta lustruită numai, nu și tăiată are o greutate de 352 carate și se află între bijuteriile coroanei engleze.

Piatra aceasta e din renumitele băi de rubin din *Badakshain* de unde cu ocazia asedierii localității Delhi, în 1398 a fost făcut pradă de război de cunoscutul erou tatar *Timur*. Până ce renumitul imperiu al tătarilor nu a fost nimicit piatra a rămas în proprietatea urmașilor lui *Timur*, însă în războiul ultim al persilor cu tătarii, la anul 1612, odată cu nimicirea totală a rămășițelor imperiului tătarilor a ajuns și acest rubin în proprietatea șahului Abbas, care pe urmă l'a vândut rudeniei și prietenului său, lui *Ichangio*, împăratul Hindostanului. Astfel a ajuns acest rubin îndărăt în India. Împăratul *Ichangio* și-a gravat numele dimpreună cu al lui tată-său zicând: „Acest rubin cu siguranță îmi va păstra numele pentru posteritate mai bine decât ori și care istorician”. Aceasta de fapt s'a și întâmplat, căci pe lângă numele lui, piatra aceasta mai păstrează o sumă de alte nume, ale proprietarilor de mai târziu. Rubinul acesta a mai trecut prin multe întâmplări până mai în urmă a ajuns în proprietatea lui *Ahmadsah*, domnitorul, care a întemeiat Afganistanul după ce a asasinat pe *Nadir* și i-a luat toate giuvaericalele și alte averi. Rubinul a rămas peste mai multe generații în proprietatea acestei dinastii, iar de aici a trecut în mâinile englezilor în anul 1849 când aceștia au ocupat unele localități și ținuturi ale Afganistanului. Soc. „*East India Company*” a cărui proprietate devenise, l'a vândut în 1851 reginei *Victoria* a Angliterei.

x Direcțiunea soc. de navigațiune ung. a angajat pe d. *Ilie Golopenția* de controlor. Acest post e legat cu o remunerație anuală de 4000 cor., deci felicităm pe susnumitul în noul post.

x Tenis-rachette, Slarenger veritabil și alte fa'licații brevetate, minge pentru tenis, footballuri și alte articole pentru sport, cele mai elegante ridicule pentru dame și geamontane pentru călătorie, parfumerii și artirole de tortelă, cel mai mare asortiment și mai ieftin se pot procura dela prăvălia lui *Hecclius Gyula*, Arad, hulev. *Andrássy* nr. 51

x A încetat! căderea părului, aceluia, care întrebuințează renumitul și miraculosul balsam „*Venusul*” pentru păr al lui Dr. Șepetianu. Balsamul acesta ajută creșterea, împiedecă căderea părului și încetează total mătreața. De vânzare la *Toth Adorján, drogheria la „Venus”, Lugoj-Lugos.* Tot aci se capătă și renumita cremă „*Venusul*”.

CRONICA SOCIALA

„Astra” la Sălagiu.

Despărțământul Buziaș al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român își va ține adunarea generală Duminecă în 17 Iulie a. c. st. n. la orele 3 p. m. în comuna Sălagiu cu următoarea ordine de zi:

1. Cuvânt de deschidere rostit de directorul despărțământului.
2. Raportul comitetului cercual.
3. Disertațiunea dlui Ioan Geția despre „To-vărășii”.
4. Disertațiunea dlui Petru Savii despre Asociațiune și menirea ei.
5. Eventuale propuneri.
6. Inchiderea adunării.

La aceasta adunare sunt invitați membrii despărțământului și toți cari doresc înaintarea culturală a poporului român.

Buziaș în 1 Iulie 1912.

Ioan Pepa
directorul despărț.

Ștefan Moldovan,
notar.

Petrecere în Lechința. Inteligența română din Lechința și jur invită la „Petrecerea de vară cu dans” ce se va aranja în 21 Iulie st. n. a. c. 1912 (a 2-a Duminecă după Sân-Petru) în pavilionul „Coroana” din Lechința. Venitul e menit bisericii române din Lechința și Herina. Rugare. 1. Toate familiile române de preoți, notari, proprietari și învățători etc. sunt rugate a se considera neapărat de invitate chiar și fără aviz. 2. Familiile invitate sunt rugate a invita pe toți cunoscuții lor și verbal. Comitetul aranjator: Președinte de onoare: Dr. Gabriel Tripon. Președinți: Dr. Iuliu Pop avocat, Dr. Alexandru German medic, Dr. Victor Onișor avocat. Vicepreședinți: Sever Groze preot, George Curțean func. de bancă, Elie Iuga preot. Casari și controlori: Mihail Baciu preot, Elie Gordon preot, Dumitru Baican func. de bancă, Nicolae Opișu func. de bancă, Dumitru Rebreaun oficial de bancă.

Invitare. Inteligența română din Ibașfalău vă invită cu toată stima la prima „Producțiune teatrală-corală” împreună cu joc ce o va aranja cu concursul unui cor compus din elevii ai Seminarului „Andreian” din Sibiu Duminecă în 14 Iulie st. n. a. c. în sala Hotelului „Cassa de păstrare” din loc. Ibașfalău, la 30 Iunie n. 1912. Comitetul aranjator. Inceputul la orele 8 seara. Prețurile de intrare: Locul I. Cor. 3.—; locul II. Cor. 2.—; loc de stat Cor I.—; galerie 80 bani. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea zidirii bisericii gr.-or. rom. din loc. Bilete se află de vânzare în cancelaria avocatului Dr. Ilariu Holom și seara la cassă. Suprasolvirile se primesc cu mulțumită și se vor cuita pe cale ziaristică. Damaele sunt rugate a se prezenta — întru cât se poate — în costum național.

Program: 1. a) C. Porumbescu: Marșul cântăreților; b) F. Schubert: Noaptea. 2. a) I. Vorobchievici: Ciasul rău, baladă cu solo; b) I. Vidu: Vino lele. 3. „Zăpăciții, comedie într'un act de A. de Kotzebue. Persoanele: Maiorul Spulberăvânt. Mărioara, fiica maiorului; Căpitanul Alandala. Constantin, fiul căpitanului. 4. a) G. Dima: Hora ploaia; b) G. Popovici: Pribeagul. — Joc.

NAGY JENŐ,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVÁR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plățire în rate, pe lângă
garanță de zece ani.

ECONOMIE.

Situațiunea agricolă.

(Starea sămănăturilor.)

Ministrul de agricultură publică pe baza rapoartelor dela inspectorii săi agricoli, cu data de 15 Iunie următorul raport oficios asupra stării sămănăturilor.

În jumătatea primă a l. c., adică în primele două săptămâni după publicarea ultimului raport oficios, timpul cu excepția părților de ost și sud-ost a comitatelor din țară a fost uscat și cald, în jumătatea a doua în special în părțile vestice ale țării în cea mai mare parte timpul a fost ploios; în unele părți chiar ruperi de nori, furtuni mari, cari au produs mici inundații. Furtunile au fost în mai multe locuri în legătură cu grindină, care a bătut nu numai viile și grădinile cu pomi, ci chiar și sămănăturile.

Astfel grindina a bătut în zilele de 8—12 I. crt. în comitatele următoare: Sălagiu, Arad, Cenade, Caraș-Severin, Timiș, Torontal, Alba de jos și Turda Arieș.

Temperatura a fost în prima jumătate a lunii Iunie ceva mai ridicată ca temperatura normală și în urma aceasta sămănăturile căpătându-și căldurile trebuincioase au început a se desvolta într'un mod favorabil. Cu toate acestea dacă ele nu sunt așa după cum ar fi de așteptat este a se atribui în mare parte ploilor dese, furtunilor, ruperilor de nori și inundațiilor din timpul din urmă și în parte ruginei, care în urma umezelei a atacat în multe locuri recolta.

Rugina pe frunze s'a observat în comitatele următoare: Bihor, Sătmar, Arad și Torontal.

Toate acestea luându-le în considerare, recolta generală se poate numi bună mijlocie și la caz de schimbare favorabilă a temperaturii se poate încă și mai mult îmbunătăți.

După datele cualificatoare a holdelor rezultă, că grâul este bun în 53 comitate, mijlociu și bun mijlociu în 10. Săcara este bună în 36 comitate, mijlocie și bună mijlocie în 24 comitate. Orzul este bun în 40 comitate, mijlociu și bun mijlociu în 21, slab mijlociu în 2 comitate. Ovăsul este bun în 22 comitate, bun mijlociu în 38 și slab mijlociu în 3 comitate. După datele acestei rezultă, că mai bună recoltă dă grâul și mai slabă ovăsul.

Dintre comitatele locuite de români se pot aștepta după datele de până acum la recoltă bună următoarele comitate: Alba-de-jos, Bistrița-Năsăud, Brașov, Făgăraș, Murăș-Turda, Sibiu Târnavă-mare și Turda-Arieș.

Recoltă bună mijlocie pot spera comitatele: Arad, Cenade, Maramurăș, Sătmar, Selagiu și Târnavă-mică.

Recoltă mijlocie comitatele: Caraș-Severin, Cluj, Solnoc-Dobâca și Timiș.

Ce privește singuraticile sămănături grâul a dat în toate părțile țării în spic și aceasta se datorește zilelor calde din urmă, dar în regiunile unde a plouat mai mult s'a culcat, iar în multe părți s'a lățit rugina cu toată schimbarea temperaturii, însă tot numai pe frunze.

În singuraticile regiuni ale țării starea sămănăturilor de grâu este următoarea:

În ținuturile dintre Dunăre și Tisa dă în spic, iar în locurile mai ridicate a dat deja. Spicul în cea mai mare parte e frumos și mare.

În regiunea de-a dreapta Dunării a dat în spic, paiul este destul de înalt și spicul bine desvoltat, în unele locuri a crescut buruieni multe.

În regiunile din stânga Dunării a dat în spic, care este destul de frumos, iar paiul înalt. Rugina se lățește și trece la pai.

În regiunea de-a dreapta Tisei grâul este des, paiul înalt, dar în urma ploilor și a furtunilor s'a culcat în cele mai multe locuri. Rugina se lățește tare.

În regiunea Tisa-Murăș recolta e frumoasă, dar în urma umezelei sămănăturile s'au culcat și rugina se lățește pe frunze și cresc buruieni.

În Ardeal la sămănăturile de grâu s'a observat rugina pe frunze. Ploile dese au împiedecat darea în spic; în ținuturile mai reci abia acum începe a da în spic.

Sămănăturile de seară s'au desvoltat bine în toate părțile țării, dar în urma ploilor și a

grindinei s'au rărit. Pielele sunt înalte, și spicul mare. Recolta se prevede a fi mijlocie.

Sămănăturile de orz s'au desvoltat în toate părțile bine și promise o recoltă mijlocie. La sămănăturile de primăvară ploile le-a folosit mult.

Sămănăturile de ovăș în urma timpului din urmă s'au îmbunătățit; pe locurile, cari au fost mai expuse ploilor a crescut multă buruienă și melcii au cauzat mari pagube.

Porumbul s'a desvoltat în general frumos, săpatul prim în cea mai mare parte s'a terminat; în unele locuri s'au început săparea a doua, în urma ploilor din urmă buruienile s'au înmulțit.

Cartofii s'au desvoltat frumos, prima săpare s'a terminat în multe locuri.

Plantelor de grădină ploile din urmă le-a fost foarte favorabile, dar au crescut multe buruieni, cari trebuiesc depărtate.

Dintre nutrețurile măiestrite la trifoiu și lupternă cositul prim n'a adus cantitatea îndestuitoare după cum s'a așteptat. Timpul ploios din urmă a cauzat pagube. A doua cosire promise o recoltă mai bună.

Fânățele în urma ploilor abundente stau bine, dar în multe ținuturi fânul a fost udat, scăzându-i astfel prețul.

Pășunile s'au îmbunătățit binișor, iar vitele au destul nutreț.

Viile întru câțva s'au îndreptat, dar totuși pagubele cauzate de grindină nu s'au acoperit. Legarea și stropirea e în curs. În mai multe ținuturi s'a arătat peronospora. În general se speră o recoltă mediocră.

La poamele timpurii se așteaptă o recoltă slabă. Merele, perele și prunele în unele regiuni sunt frumos desvoltate. În general e de așteptat o recoltă mijlocie; iar în unele ținuturi s'a ivit insecte și vermi, cari cauzează mari pagube.

O nouă organizație centrală a institutelor de bani din provincie. În locul „Băncii centrale de credit” ajunsă în criză se va înființa în Budapesta o nouă instituție centrală pe seama institutelor de bani din provincie, lucru ce s'a hotărât în o conferință recentă ținută sub presiunea ministrului de finanțe.

Noua instituție va fi o centrală de reescont pentru băncile din provincie, care pe lângă respectarea autonomiei membrilor săi, va funcționa totodată ca un organ de control al acestora. Capitalul social al noii centrale este proiectat cu cel puțin 5 milioane cor., din care guvernul va subscrie 2 milioane, iar 3 milioane vor avea să subscrie băncile din provincie, și anume în prima linie acționarii „Băncii centrale de credit”, care instituit va licuidda.

O hotărâre definitivă asupra noului plan al ministrului de finanțe se va lua în adunarea generală dela 29 crt. a „Băncii centrale de credit”.

Urcarea capitalului social al „Albinei.” Precum suntem informați ultima emisiune de acții a „Albinei” (a V-a), prin care capitalul social al primului nostru așezământ financiar a fost urcat prin emiterea a 15.000 acții nouă dela K 3 milioane la K 6 milioane — cu toată criza extraordinară de bani, ce dominează neîntrerupt încă din toamna anului trecut — a reușit splendid și peste toate așteptările.

Până la termenul de 15 Iunie a. c. fixat, conform „Prospectului” de data 23 Martie a. c. pentru subscrierea nouelor acții, s'au subscris din cele 15.000 acții nouă în total 14.646 acții.

Au rămas deci neoptate de vechii acționari ai „Albinei” abia 370 acții din noua emisiune.

Acestea se vor vinde în primul rând tot acționarilor de până acum ai „Albinei”, anume peste valoarea nominală și taxa de emisiune cu prețul de K 100 de bucată, în favorul Fondului de garanție al scrisurilor fonciare, conform prospectului special, ce se va publica din partea direcțiunii în proximele zile.

Ca termen ultim este fixată ziua de 1 August a. c., până la care va fi a se plăti pe lângă suma de K 100 și rata primă a acțiilor optate.

Succesul strălucit al emisiunii între împrejurări externe atât de grele este un fapt din cele mai îmbucurătoare și dovedește încrederea marei noastre publice în soliditatea și viitorul „Albinei”. Este cu atât mai demn de remarcat marea interes manifestat și cu ocazia aceasta față de acțiunile „Albinei”, cu cât, pe lângă marea si-

Anunț.

Se află de vânzare 8 acții din emisia a V-a dela institutul „Albina” Sibiu cu prețul de 300 Cor. de acție.
Adresa la adm. „Românul”.

Caut un post

la vre-un domn boier din România. Sunt în etate de 42 ani cu 2 copii. Nevasta mea e bună gospodină. Vorbesc și scriu românește și ungurește. Adresa mea e:

Antonie Gurban,
Borosjenő (com. Arad.)

Licitațiune minuendă.

Pentru repararea sf. bisericii gr. or. română din comuna Socodor (Székudvar, comit. Arad) pe din afară, văpsirea turnului bis., auritul crucii de pe turn, edificarea din nou a corului din biserică, auritul iconostasului și înălțarea lui, ridicarea unei cruci de peatră înaintea bisericii, facerea din nou a unui gard înaintea bisericii, repararea și ridicarea salei de învățământ dela școala I. și repararea cvartirului învățătoresc dela această școală, conform planurilor și preliminarilor de spese aprobate de Ven. Consistor de sub n-rii 2689/908 și 206/912, se publică licitațiune minuendă cu termin de 1/14 Iulie 1912 la 3 ore d. a. în sala școlii II. confesională din loc.

1. Prețul de esclamare e 13.082 cor. 18 fil. din care sumă reflectanții vor avea să depună un vadiu de 5% din prețul de esclamare în bani ori hârtie de valoare înainte de începerea licitațiunii. Licitantul acceptat de interprințător e obligat să întregească numai decât vadiul la 10% din suma de întreprindere.

2. Planurile și preliminarile de spese și condițiile de licitare se pot privi de către reflectanți la oficiul parohial din Socodor (Székudvar) în orice timp.

3. Spesele împreunate cu compunerea planurilor și preliminarilor de zidire le va suporta acel întreprinzător, care va efectua lucrările.

4. Comitetul parohial își rezervă dreptul necondiționat, să primească de întreprinzător dintre reflectanți — fără privire la ofertul făcut — pe acela, în care după vederea sa are mai multă încredere. Reflectanții cu oferte mai favorabile și pretărați nu pot pretinde din această cauză dela comuna bis. nici o rebonificare de spese.

Dat în ședința comitetului parohial gr. or. român din Socodor, ținută la 17 (30) Iunie 1912.

Aureliu Varga,
preot, cond. oficiului parohial

ANUNȚ.

La farmacia „VULTURUL NEGRU” din Caransebeș se va aplica

un practicant

sub condițiuni favorabile. Reflectanții (absolvenți de cel puțin VI cl. gimnaziale) au să se adreseze d-lui

Ioan Pîso,
primforestier în Caransebeș.

Gustați

Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Iși rocomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucru pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

ATELIERUL DENTISTIC

ni-l-am mutat din Strada Forray pe piața SZABADSÁG-tér.

Garnituri de dinți fără pod,

pe cari cu abatere dela sistemul vechi nu le mai lucrăm din cauciuc, ci din cele mai nouă materii inventate, cari sunt fără nici un miros și gust, nu se tocesc și : : : nu se frâng. : : :

Lucrări în aur și platină executăm pe lângă prețurile cele mai moderate.

med. **BERTALAN KURZER** și
ERNŐ VIDOR de Márftfa.

Prima calitate

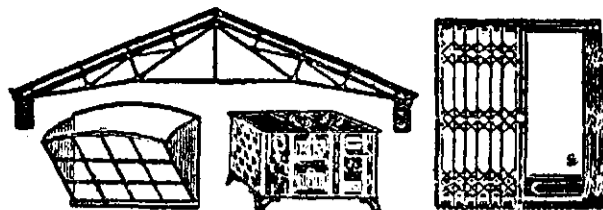

Mașini de cusut „Singer” calitate bună pentru femei cu 60 K. (karikahajós) tot pentru femei 84 K., centralbobin 94 K., cu 5 cutii din oricare soi 110 K., cu luntre scufundătoare (sülyesztő karikahajós) — centralbobin fără sunet, artistic lucrate, un adevărat decor pentru casă cu

130 cor. precum și biciclete cu 104 cor. pe lângă garanție de 5 ani — liferează :

KRAUSZ HENRIK
Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40

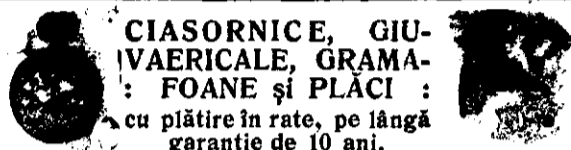
Revânzătorilor le dau rabat. — Catalog la cerere trimis gratis și franco.

ILIE BURĂ

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

Primește ori-ce lucrări de branșă aceasta precum : stringerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepți, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de reparaturi atingătoare în branșă aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

CIASORNICE, GIUVAERICE, GRAMAFOANE și PLĂCI :
cu plătire în rate, pe lângă garanție de 10 ani.

Cele mai ieftine din întreagă țara la

TOTH JÓZSEF,
orologier și chiromometric
SZEGED, Dugonics-tér 11.

Mulțime de scrisori de recunoștință! Reparații cu garanție de 5 ani. Trimit catalog românesc gratuit și francat. Cele mai bune plăci românești de gramafon.

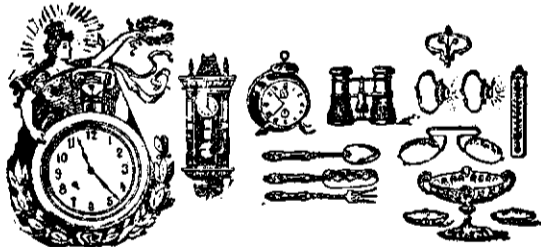

Cel mai frumos și cel mai ieftin cadou și suvenir este inelul cu litere alui Fischer, care se poate lărgi și strânge, cu literă după plac. — Prețul în bani gata: inel de argint, aurit 2 cor., inel de aur 14 carate 5 cor. și aur cu mărgăritare și pietri turchestan 7-50 cor. cu 8 briliante 38 cor. Porto și împachetarea 70 fil.

Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciasornicar

în Orăștie Szászváros.
Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios.

Cine dorește să cumpere

Reparaturi se fac solid și ieftine

clavire bune, plane sau pianino,
harmoniu de școală sau orgonă

să se adreseze cu încredere către

Salonul de clavire F. A. KAUFFMANN
în SIBIIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

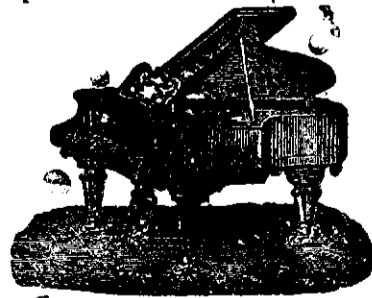
Unicul reprezentant pentru :

Bösendorfer ! Calitate cunoscută, atestată dela artiști în broșură stau la dispoziție în orice timp.

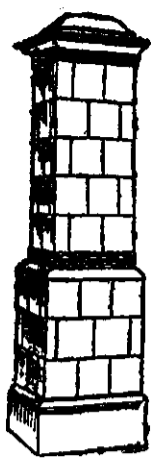
Zeitler și Winkelmann ! Fabrica de carte de clavire din ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea mai recentă distincție : Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.

Reinhold ! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școli de muzică membru în comitetul școlii a societății fabricanților de clavire din Viena, Posesorul mai multor medalii.

Frații Stingl ! liferanți de curte, premiați în mai multe rânduri ; s'au vândut 1500 instrumente!

GARANȚIE !

Pregătesc
cuptoare de teracotă,
căminuri, vase, glastre,
cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc și repararea cuptoarelor vechi și în provincie. Rugând sprijinul mult onor. public:

Magyar István,
fabricant de căminuri și articole de lut
Temesvár-Gyárvaros, Kém-u. nr. 16.

PREȚURI IEFTINE!

„La manufactor“.

HAUPT DÁNIEL
FERĂRIE ȘI PRĂVĂLIE DE VOPSELE
FĂGĂRAȘ piața Ferencz-József 27

Mare magazin în totfelul de articlii de măsor, fierar și lăcătuș, fiere pentru zidiri și pentru mobile, cumpene zecimale pentru bucătărie și pentru prăvălii.

Vase pentru bucătărie de email „Sphinx“ veritabile, tacâmuri de masă Solingen veritabile, linguri veritabile de Alpaeca și ține de Berndorf, lampe și părți de lampe. Trăsuri pentru copii, frumoase și durabile, cu prețurile cele mai convenabile!

SERVICIU CONȘTIINȚIOS!

Mare atențiune!

Sam. Wagner

Prima turnătorie de fer sibilană. — Fabrică de mașini agricole. — Atelier de mori și prăvălie de fer.

Recomandă cu cea mai mare căldură bogatul său asortiment de totfelul de motoare dela prima fabrică, dela cel mai mic și până la cel mai mare; asemenea și mașini de treerat din renumita fabrică HOFHERR dela cea mai mică și până la cea mai mare; nu mai puțin recomandă și totfelul de articole pentru edificări precum Cement de Portland și Roman din Beocin, traverse, trestie, carton cătrănit pentru învălit, pânză de sârmă pentru îngrădit, precum și orice fel de ferărie aparținătoare la edificări.

Toate pe lângă cea mai strictă garanță cu prețuri foarte moderate și condițiuni de plată avantajoase.

Nu vă grăbiți a comanda din alt loc, până nu veți vizita în prima linie această mare și bine asortată fabrică.

Efectuarea se face prompt și conștiințios.

Feriți-vă stimați agricultori a nu cumpăra imitații, și vă feriți de excroci.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut din Ungaria-de-sud.

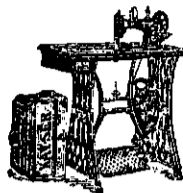
REINHOLD ZOLLER mecanic

Biserica-abă—Fehértemplom, str. Schiller (lângă „Burg“)

Fond. în anul 1880.

Telefon nr. 46.

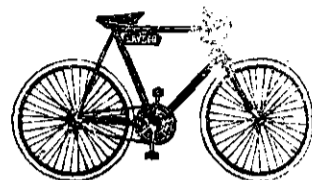
Premiat în Timișoara în anul 1891.

Recomandă marcele său magazin de mașini de cusut pentru case precum și pentru ateliere; mașini de cusut speciale pentru blanări, mănșeri etc.

BICICLETE,

cele mai noi modele 1812. Helicul-Premier. Kayser etc. Garnituri pentru biciclete, elopotele, lampe, cornete, ținător de săbii, pompe în totă mărimea, etc. etc.

„HIS MASTER'S VOICE”
TRADE MARK.

GRAMOFOANE;

Pathée cu marca „Engel“ Automate statif.

PLĂCI

Pentru gramofone în orice limbă din Monarhie. Noutăți.

Pentru plătire în bani gata și'n rate.

Cel mai bine aranjat atelier pentru reparaturi.

Garanță.

Executare excelentă.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt

Cu stimă:

Reinhold Zoller,
mecanic.

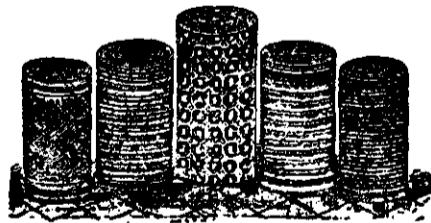
Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu scrisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două culori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agentia principală pentru Ungaria-de-Sud:

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN IRODABERENDEZÉSI VÁLLALAT.

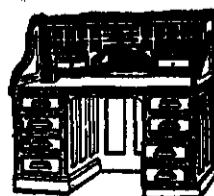
(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belyáros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografe se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și totfelul de rechizite dactilografe fabricații americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

In despărțământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și totfelul de covoare cu prețuri foarte scăzute

MOBILE IEFTINE ȘI BUNE

să pot procura numai la

Prima fabrică de mobile

PETRUȚIU & PLATZSibiu—Nagyszeben, Strada Sării—Salzgasse 37.
Telefon Nr. 47.

Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, (și fără a cumpăra) **MAREA EXPOZIȚIE** de totfelul de mobile de artă și simple, care stă zilnic spre vedere publică. Se atrage atențiunea asupra **Atelierului propriu de SCULPTURĂ și TAPIȚERIE** de primul rang.

Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. — Orice comandă se efectuează prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanță și cu prețurile cele mai moderate.

Hans Fabritius

inginer

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

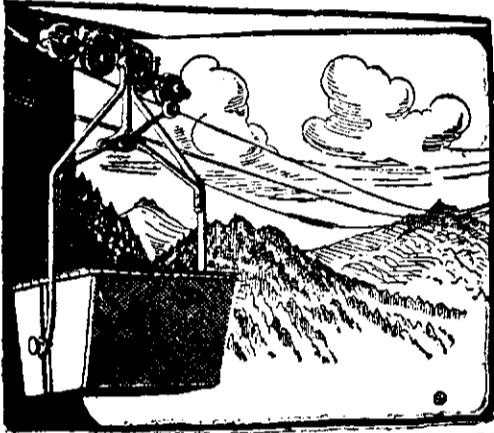
conduct electric

pentru diverse scopuri.

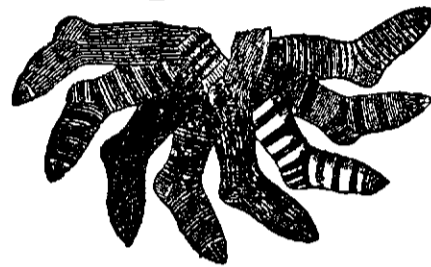
Fabrica de mașini LAUFER JÓZSEF,**BUDAPEST,**

VI., PALOTAI-UT 15—11.

Linii funiculare, șghia-buri de precipitat vagoanele pentru mine, osii de transmisii brevetați »Balon«, cângi automate de descărcat, macazuri, mașini de remoraj cu lanțuri sau frânghii. Aranjamente Skips și de încărcat, elevatoare și transportoare, etc.

Cumpărați fabricație indigenă!

CARL HEMPER

și fiul,

prăvălle de tricouri și împletituri,

SIBIU, strada Kempel 9.

Recomandă fabricațiile sale pentru cari garantează anume: ciorapi, călțuni, mănuși, jachete pentru dame și copii, ciorapi pentru turiști din păr de capră, haine de copii și alte multe lucruri:

Ciorapi se pregătesc ieftin și bine.

En gros.

En detail.

Nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

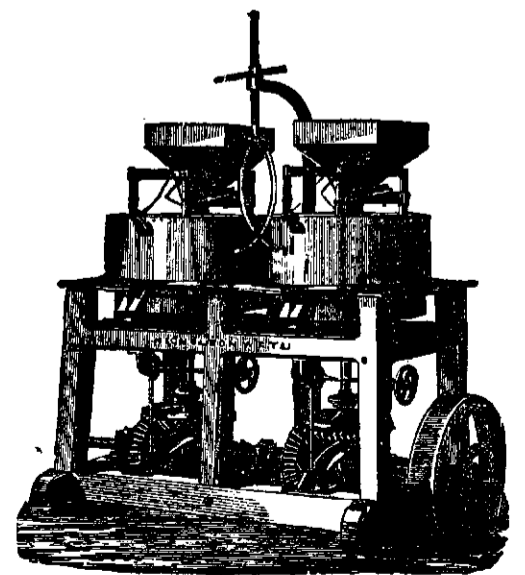
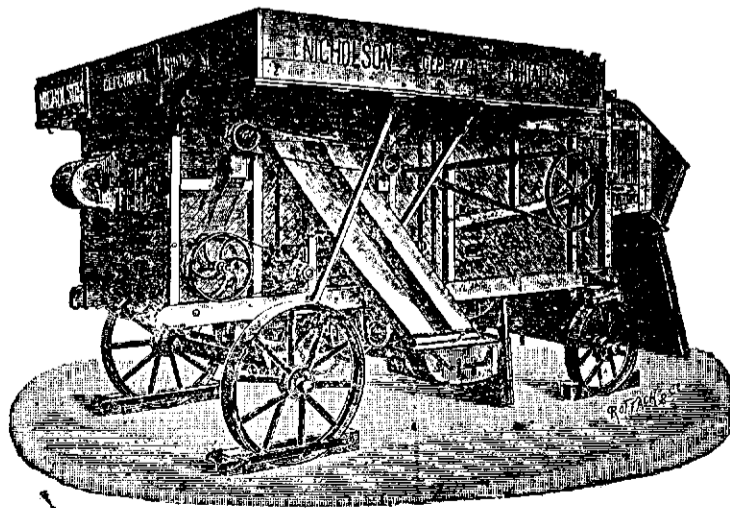
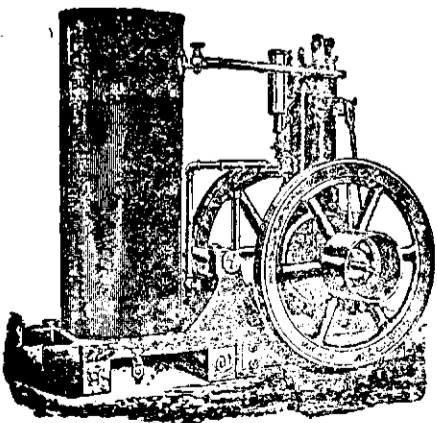
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** aranjăm **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter, „Catalog trimitem gratuit“.

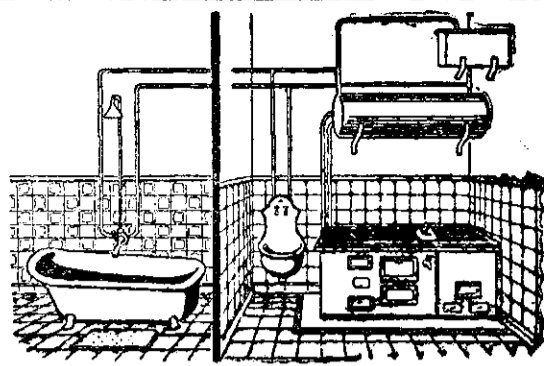
Premiat cu diplomă dela corp. meseriaşilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip. Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc ori-ce lucrări ce se refer la bransa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit desemnu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. **Liferez pietri și nisip în cant. mare.**

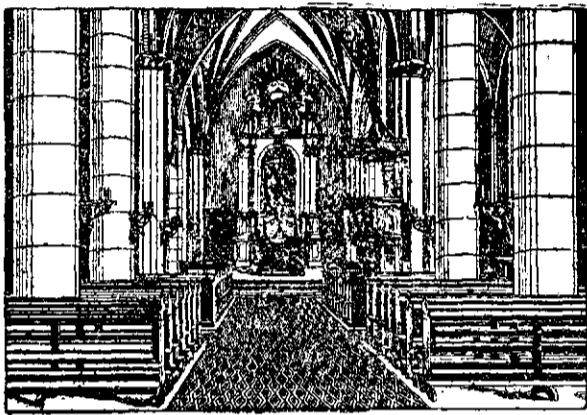
Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. — Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apaduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: *porți de fier, trepte (scări), balustrade și îngrădiri de morminte* după desemn sau după planul propriu; *cupatoare și cazane, montări și transmisiuni* pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de *closete* pentru canalele din orașe. Instalări de *băi, apaducte și canalizări*. Depozit de *fântâni* de apă (construcții proprii), cari s'au adeverit de cele mai bune până acum. *Closete patent* scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un ger de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani.

Cea mai perfectă executare de *instalări de lumină electrică, telefoane și telegrafe*. Vânzare de *cazane de aramă și țincutre*. — Proiecte și planuri gratuit și prompt.

GAÁL

JÓZSEF

măsar,

Nagyvárad, Csengeri utca 21.

Liferează cu preț ieftin articole de măserie pentru **biserici, școli, farmacii, prăvălii și birouri** cu prețuri foarte ieftine, Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

Leitner Sándor mechanic și electrotehnic

Cluj-Kolozsvár, str. Deák Ferencz nr. 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: *casce de bani, biciclete, mașini de cusut, gramofone și mașini de scris*. Primește orice muncă de bransă, precum: introducerea sonerilor, a luminii de electrice și a diferitelor motoare.

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și elegante **pioiere? numai**

la fabrica **Gustav Schmidt,** SIBIU Piața-mare în palatul **Bodenkredit**

se pot afla noutățile cele mai moderne

En-tout-cas

și

pioiere

pentru **dame și bărbați** în executare perfectă și estetică, de calitatea cea mai bună **cu prețurile cele mai ieftine.**

Invenție senzațională.

Brevetat sub No 3956.

Scutit prin lege sub No 141.

In atenția prăsititorilor de vite!

ANTICOLUL e de un efect uimitor **COLICEL** în contra:

Experiența de doi ani la regimentul I. de husari arată că în contra colicei nu există un alt leac mai cu efect decât **ANTICOLUL**, deoarece în toate cazurile și un prav ajunge ca să producă efectul așteptat. La cai în cazurile cele mai grave e destul un prav, vindecare la 1¹/₂ ore. La vite cornute 1 eventual 2 pravuri, vindecarea 1 oră *In propriul interes comandă o cutie, ca să o ai în caz de lipsă, costă 4 coroane (2 pravuri).*

Se poate comanda la:

LABORATORUL ANTICOL

Mayer Ignác, med. veterinar șef reg. Brașov.

Kaiserl. und Königl. Husaren-Regiment Kaiser No 1.

Certificat.

Subsemnatul am folosit preparatul dlui Mayer Ignác, medic veterinar de stat, la boala așa numită colică, atât a cailor mici cât și la ai regimentului, cu un rezultat uimitor, pentru care, precum și pentru forma ușor de usat îl recomand cu căldură orișicui.

Brașov, 21 Aprilie 1896.

(L. S.)

ss. *Littke*, colonel.

Ce voiești

dela mine?

Pentru ce

mă prinzi de braț?

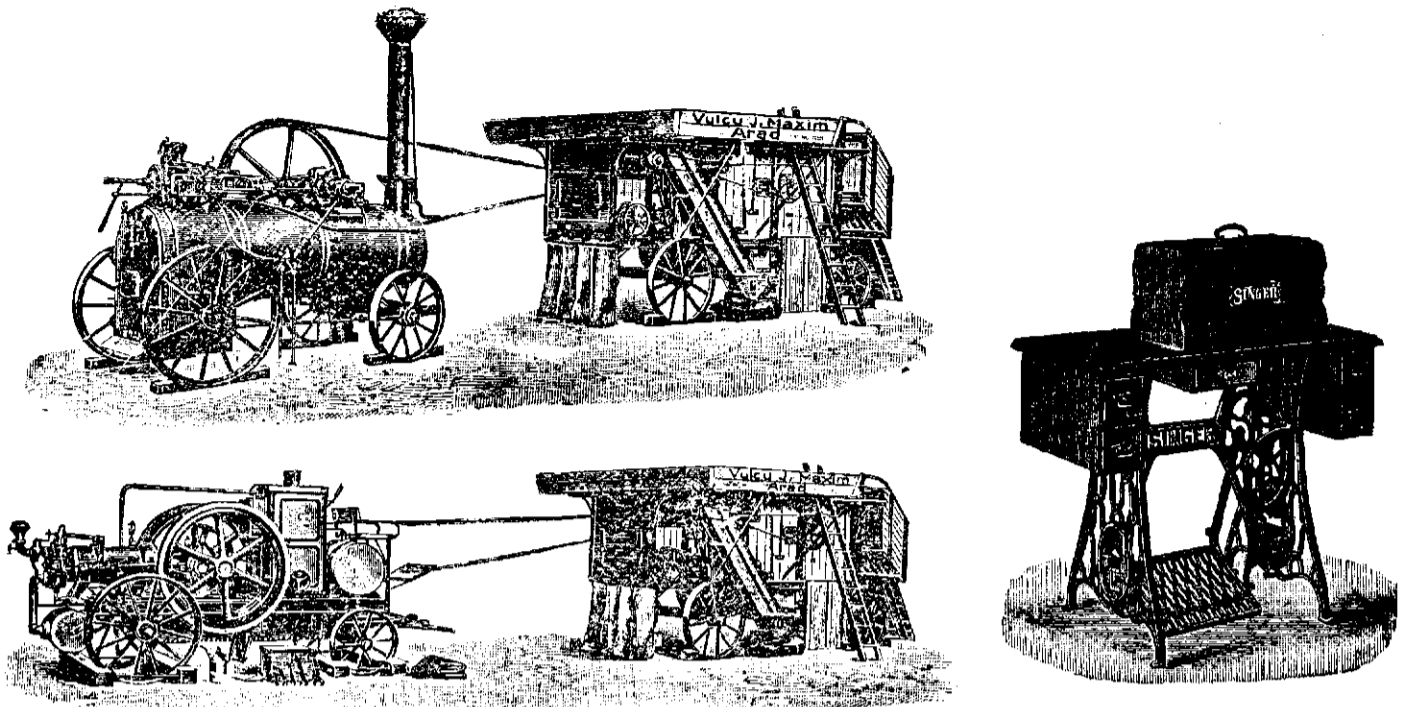
Vă rog să nu vă spăriați, deoarece volesc numai să vă atrag atențiunea asupra inseratelor publicate în numărul de azi al „POP. ROM.” rugându-vă să citiți aceste inserate ale renumitelor firme, dacă voiți să cumpărați ieftin și bun.

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Coraie din America, mașini de cosit nutreț și Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară, curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Câtiva învățăcei din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale angajez.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

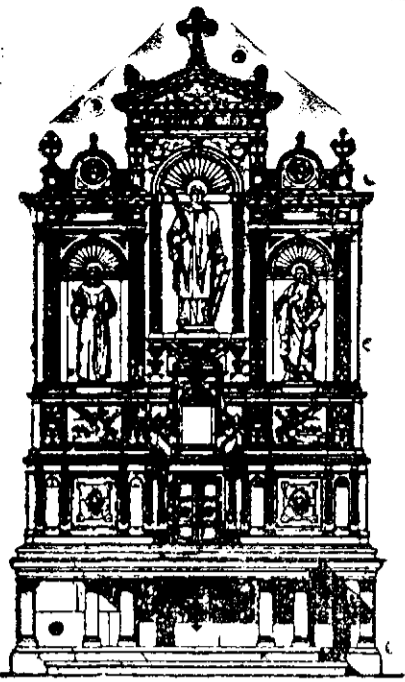
contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la fina anului 1912.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992-—
	(viață	11,020.266-—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317-—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuișiții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Bittenbinder Józset,

sculptor și arhitect de altare

Temesvár-Erzsébetváros
Hutyu utca 61 szám (casa proprie).

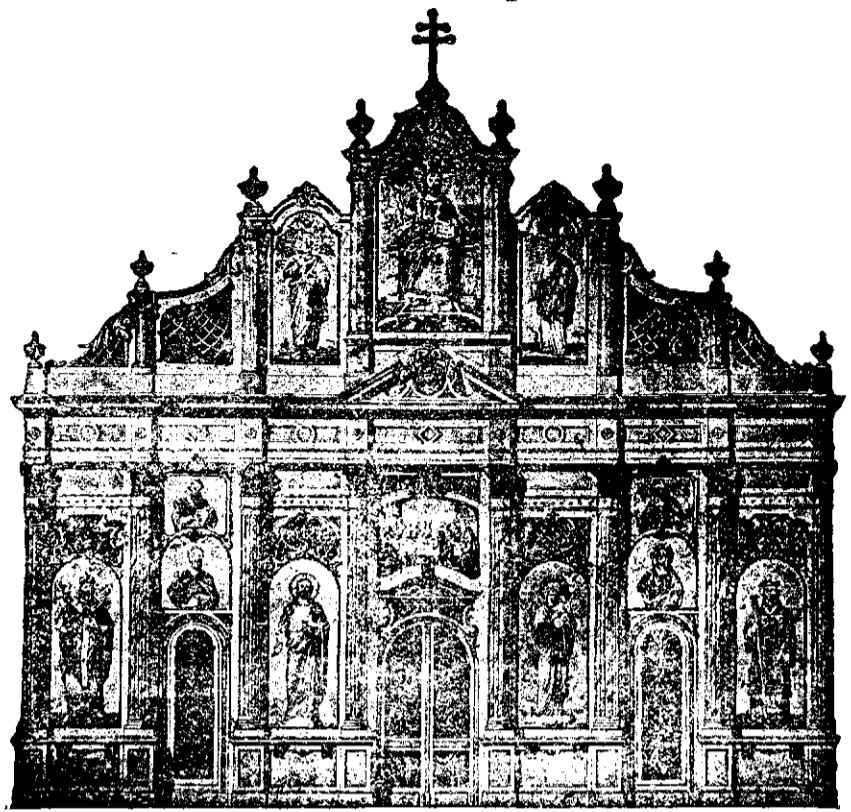
Face totfelul de mobilier de biserică, așa ca: *Iconostase și altare, statui de piatră și lemn, amvoane și scene de spovedanie, Sieriul Domnului, Grotă Mariei de Lourđ, cristelnițe, icoane de stațiune, sculptură în relief sau pictură, străni, pictură de biserică și altare.*

Renovează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorează. Preț-curent, preliminar de spese și planuri gratuit. — Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc ori-unde pe cheltuiala mea proprie.

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

institut pentru ridicarea altarelor în

— Budapesta, Köbányai-ut 53. —

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe spesele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

Cel mai bun și mai ieftin izvor de cumpărat!

Cel mai mare asortiment în

pălării de domni și copii

numai fabricații veritabile în cele mai moderne colori și fason elegant, — apoi în

Cilindre și Claque-uri la

Gustav Schuster succesorul, Sibiu—Nagyszeben.
Grosser Ring 17.

Specialitate: fabricație proprie de pălării pentru țărani români și sași.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII“.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloc este: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinel.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN **Arad str. Lázár Vilmos nr. 2.** Telefon nr. 850.